

Ευρωπαϊκή
Επιτροπή

Τα κοινωνικοασφαλιστικά σας δικαιώματα

στη Σουηδία

Οι πληροφορίες που παρέχονται στον παρόντα οδηγό έχουν συνταχθεί και επικαιροποιηθεί σε στενή συνεργασία με τους εθνικούς αντιπροσώπους του συστήματος αμοιβαίας πληροφόρησης για την κοινωνική προστασία (MISSOC). Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το δίκτυο MISSOC παρέχονται στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=815>

Ο παρών οδηγός παρέχει μια γενική περιγραφή του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης που εφαρμόζεται στις αντίστοιχες χώρες. Περισσότερες πληροφορίες παρέχονται μέσω άλλων δημοσιεύσεων του δικτύου MISSOC, οι οποίες διατίθενται μέσω του παραπάνω συνδέσμου. Μπορείτε επίσης να επικοινωνείτε με τις αρμόδιες αρχές και τους φορείς που παρατίθενται στο παράρτημα Ι του παρόντος οδηγού.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και κάθε πρόσωπο που ενεργεί για λογαριασμό της δεν φέρουν καμία ευθύνη κατ' οιονδήποτε τρόπο για τη χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στην παρούσα δημοσίευση.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Κεφάλαιο I: Εισαγωγή, οργάνωση και χρηματοδότηση	4
Εισαγωγή.....	4
Οργάνωση της κοινωνικής προστασίας	5
Χρηματοδότηση	6
Κεφάλαιο II: Η υγειονομική περίθαλψη.....	7
Πότε δικαιούστε υγειονομική περίθαλψη;	7
Τι καλύπτεται;	7
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη;.....	7
Κεφάλαιο III: Παροχές ασθενείας σε χρήμα	10
Πότε δικαιούστε παροχές ασθενείας σε χρήμα;	10
Τι καλύπτεται;	11
Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές ασθενείας σε χρήμα;.....	12
Κεφάλαιο IV: Παροχές μητρότητας και πατρότητας.....	13
Πότε δικαιούστε παροχές μητρότητας και πατρότητας;	13
Τι καλύπτεται;	14
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές μητρότητας και πατρότητας;	15
Κεφάλαιο V: Παροχές αναπηρίας.....	16
Πότε δικαιούστε παροχές αναπηρίας;	16
Τι καλύπτεται;	18
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές αναπηρίας;.....	20
Κεφάλαιο VI: Συντάξεις και παροχές γήρατος	21
Πότε δικαιούστε παροχές γήρατος;	21
Τι καλύπτεται;	22
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές γήρατος;.....	24
Κεφάλαιο VII: Παροχές επιζώντων	25
Πότε δικαιούστε παροχές επιζώντων;	25
Τι καλύπτεται;	26
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές επιζώντων;	26
Κεφάλαιο VIII: Παροχές εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών	27
Πότε δικαιούστε παροχές εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών; ..	27
Τι καλύπτεται;	27
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα επιδόματα εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών;	28
Κεφάλαιο IX: Οικογενειακά επιδόματα	29
Πότε δικαιούστε οικογενειακά επιδόματα;	29
Τι καλύπτεται;	30
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα οικογενειακά επιδόματα;	31
Κεφάλαιο X: Ανεργία	32
Πότε δικαιούστε παροχές ανεργίας;	32
Τι καλύπτεται;	32
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές ανεργίας;	33
Κεφάλαιο XI: Ελάχιστοι πόροι.....	34
Πότε δικαιούστε επίδομα λόγω ελάχιστων πόρων;	34
Τι καλύπτεται;	34
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα επιδόματα λόγω ελάχιστων πόρων;	35
Κεφάλαιο XII: Μακροχρόνια φροντίδα	36
Πότε δικαιούστε μακροχρόνια φροντίδα;	36
Τι καλύπτεται;	36
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στη μακροχρόνια φροντίδα;	36
Παράρτημα: Χρήσιμες διευθύνσεις και χρήσιμοι δικτυακοί τόποι	38

Κεφάλαιο I: Εισαγωγή, οργάνωση και χρηματοδότηση

Εισαγωγή

Το γενικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στη Σουηδία περιλαμβάνει τους ακόλουθους κλάδους:

- ασφάλιση υγείας,
- παροχές εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών
- παροχές αναπηρίας·
- συντάξεις γήρατος και επιζώντων·
- ασφάλιση ανεργίας·
- οικογενειακά επιδόματα και ασφάλιση γονέων.

Ποιος καλύπτεται;

Το γενικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης είναι υποχρεωτικό, με εξαίρεση το συνδεδεμένο με τις αποδοχές μέρος της ασφάλισης ανεργίας.

Η κοινωνική ασφάλιση αποτελείται από μια ασφάλιση που είναι συνδεδεμένη με τη διαμονή και προβλέπει κατώτατα εγγυημένα ποσά και επιδόματα, καθώς και από μια ασφάλιση συνδεδεμένη με την εργασία, η οποία καλύπτει διαφυγόντα εισοδήματα. Αυτά τα δύο είδη ασφάλισης καλύπτουν όσους διαμένουν ή εργάζονται στη Σουηδία. Ένα άτομο που ο πραγματικός τόπος διαμονής του είναι η Σουηδία θεωρείται ότι διαμένει στη Σουηδία.

Κατά γενικό κανόνα, όποιος εγκαθίσταται στη Σουηδία θεωρείται πως διαμένει στη χώρα εφόσον η διάρκεια παραμονής του υπερβαίνει το ένα έτος. Όποιος διαμένει στη Σουηδία και φεύγει από τη χώρα, εξακολουθεί να θεωρείται πως διαμένει στη Σουηδία εφόσον η διάρκεια παραμονής του στο εξωτερικό είναι μικρότερη ή ίση με ένα έτος.

Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης της Σουηδίας θεμελιώνεται κατά κύριο λόγο στην αρχή της εθνικής ασφάλισης. Κατά συνέπεια, οι κατηγορίες όσων υπάγονται στο σύστημα δεν ορίζονται σύμφωνα με συγκεκριμένη κοινωνική κατάσταση και δεν γίνεται καμία ουσιαστική διάκριση μεταξύ μισθωτών και αυτοαπασχολούμενων. Οι αυτοαπασχολούμενοι υπάγονται στην κοινωνική προστασία του γενικού συστήματος.

Προϋποθέσεις θεμελίωσης δικαιωμάτων

Υπάρχουν περίοδοι αναμονής πριν την καταβολή κάποιων ασφαλιστικών παροχών και για να είναι κανείς δικαιούχος ορισμένων παροχών, πρέπει να πληρούνται κάποιες προϋποθέσεις. Η ασφάλιση γονέων και η ασφάλιση ανεργίας υπόκεινται σε ορισμένες προϋποθέσεις που αφορούν τις περιόδους ασφάλισης. Όσον αφορά τις παροχές αναπηρίας και τις συντάξεις γήρατος και επιζώντων, η θεμελίωση των σχετικών δικαιωμάτων εξαρτάται από μια δεδομένη περίοδο διαμονής ή από το ύψος των επαγγελματικών εισοδημάτων.

Προσφυγές

Σε περίπτωση που δεν είστε ικανοποιημένοι με κάποια απόφαση που έλαβε το ασφαλιστικό ταμείο ή το ταμείο ασφάλισης ανεργίας, μπορείτε να ζητήσετε από το ταμείο να αναθεωρήσει την απόφασή του. Αν και πάλι η νέα απόφαση δεν είναι ικανοποιητική, μπορείτε να προσφύγετε στο Διοικητικό Πρωτοδικείο. Οι αποφάσεις που εκδίδει το Διοικητικό Πρωτοδικείο μπορούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να αναθεωρηθούν από το Διοικητικό Εφετείο. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι αποφάσεις του τελευταίου μπορούν να αναθεωρηθούν από το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο.

Οργάνωση της κοινωνικής προστασίας

Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης της Σουηδίας, με εξαίρεση την ασφάλιση ανεργίας και το οικονομικό βοήθημα για σπουδές, υπάγεται στην αρμοδιότητα του υπουργείου Υγείας και Κοινωνικών Υποθέσεων (Socialdepartementet). Τα βασικά μέρη της ασφάλισης καλύπτουν την ασφάλιση ασθενείας και γονέων (sjuk- och föräldraförsäkring), τη σύνταξη γήρατος (älderspension), τη σύνταξη επιζώντων (efterlevandepension), την αποζημίωση ασθενείας (sjukersättning) και δραστηριότητας (aktivitetsersättning) και την ασφάλιση εργατικών ατυχημάτων (arbetskadeförsäkring).

Δυνάμει του Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλισης, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2011, η κοινωνική ασφάλιση διαιρείται σε μια ασφάλιση που είναι συνδεδεμένη με τη διαμονή και προβλέπει ελάχιστο εγγυημένο ποσό και επιδόματα, και σε μια ασφάλιση συνδεδεμένη με την εργασία, η οποία καλύπτει διαφυγόντα εισοδήματα. Και οι δύο κατηγορίες εφαρμόζονται εξίσου για όσους διαμένουν μόνιμα ή εργάζονται στη Σουηδία. Swedish citizenship is no longer one of the conditions of the insurance.

Αρμόδιος για τη διαχείριση της κοινωνικής ασφάλισης είναι ο σουηδικός οργανισμός κοινωνικής ασφάλισης), με εξαίρεση τις συντάξεις γήρατος και επιζώντος, που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του σουηδικού οργανισμού συντάξεων (Pensionsmyndigheten). Η διοίκηση της κοινωνικής ασφάλισης περιλαμβάνει 15 εθνικά κέντρα ασφάλισης, 53 τοπικά κέντρα ασφάλισης και περίπου 300 τοπικά γραφεία.

Η υγειονομική περίθαλψη είναι αρμοδιότητα των συμβουλίων των κομητειών ή των περιφερειών (και σε μία περίπτωση, ενός δήμου) της Σουηδίας, τα οποία μπορούν να αποφασίζουν το ύψος της σχετικής επιβαλλόμενης φορολογίας.

Αρμόδιο για την ασφάλιση ανεργίας είναι το υπουργείο Απασχόλησης (Arbetsmarknadsdepartementet). Αποτελείται από δύο μέρη: μια βασική ασφάλιση και μια προαιρετική ασφάλιση συνδεδεμένη με τις αποδοχές. Η βασική ασφάλιση καλύπτει άτομα ηλικίας 20 ετών και άνω, τα οποία δεν καλύπτονται από προαιρετική ασφάλιση. Η ασφάλιση που συνδέεται με τις αποδοχές είναι προαιρετική. Η ασφάλιση χορηγείται από τα ταμεία ασφάλισης ανεργίας.

Η κοινωνική πρόνοια, η οποία δεν θεωρείται μέρος της κοινωνικής ασφάλισης στη Σουηδία, υπάγεται στην αρμοδιότητα του υπουργείου Υγείας και Κοινωνικών Υποθέσεων. Η κοινωνική πρόνοια εποπτεύεται από το εθνικό συμβούλιο υγείας και πρόνοιας (Socialstyrelsen). Η κατά τόπους διαχείριση της κοινωνικής πρόνοιας, συμπεριλαμβανομένης της περίθαλψης και των υπηρεσιών για τέκνα και οικογένειες, και της περίθαλψης ηλικιωμένων και ατόμων με αναπηρία, είναι ευθύνη των δήμων.

Αρμόδια για τη διαχείριση του οικονομικού βοηθήματος για σπουδές είναι η Σουηδική Επιτροπή Υποστήριξης των Σπουδών (Centrala studiestödsnämnden, CSN).

Χρηματοδότηση

Η χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης γίνεται μέσω της φορολογίας και των κοινωνικών εισφορών. Οι εργοδοτικές εισφορές, που ανέρχονται στο 31,42 % των συνολικών μισθολογικών δαπανών, καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης του συστήματος. Οι αυτοαπασχολούμενοι καταβάλλουν ασφαλιστικές εισφορές που ανέρχονται στο 28,97 % του εισοδήματός τους. Οι εισφορές για τους αυτοαπασχολούμενους μπορούν να μειώνονται ελαφρώς, όταν αυτοί αποδέχονται μακρύτερη περίοδο αναμονής στην ασφάλιση ασθενείας.

Έχουν επίσης πρόσφατα θεσπιστεί εισφορές των ασφαλισμένων για τη χρηματοδότηση μέρους του καθεστώτος των συντάξεων γήρατος. Οι εισφορές καλύπτουν περίπου το 60% του συνόλου των ασφαλιστικών δαπανών. Οι υπόλοιπες δαπάνες χρηματοδοτούνται από τις αποδόσεις κρατικών χρεογράφων και από τη φορολογία μέσω του κρατικού προϋπολογισμού.

Οι συνταξιοδοτικές εισφορές παρακρατούνται από τον μισθό και καταβάλλονται απευθείας στη φορολογική αρχή. Εάν οι ασφαλισμένοι είναι εγγεγραμμένοι σε ταμείο ανεργίας, πρέπει να καταβάλλουν οι ίδιοι τις εισφορές στο εν λόγω ταμείο.

Για όσους είναι άνω των 65 ετών, οι εργοδοτικές εισφορές είναι μειωμένες.

Το περιφερειακό σύστημα υγειονομικής περίθαλψης χρηματοδοτείται από τη δημοτική φορολογία και, σε ορισμένο βαθμό, από κρατικές επιδοτήσεις και τέλη των χρηστών.

Η κοινωνική πρόνοια χρηματοδοτείται κυρίως από την τοπική φορολογία.

Κεφάλαιο II: Η υγειονομική περίθαλψη

Πότε δικαιούστε υγειονομική περίθαλψη;

Υγειονομική περίθαλψη δικαιούνται όλοι οι μόνιμοι κάτοικοι. Δεν απαιτείται καμία ελάχιστη περίοδος ασφάλισης.

Η Σουηδία εφαρμόζει ένα σύστημα περιφερειακής υγειονομικής περίθαλψης που είναι, στο μεγαλύτερο μέρος του, ανεξάρτητο από την κοινωνική ασφάλιση. Κάθε συμβούλιο κομητείας (landsting) ή περιφέρεια (region) και σε μία περίπτωση ο δήμος (kommun) έχει την υποχρέωση να μεριμνά ούτως ώστε όσοι διαμένουν στην επικράτειά του να μπορούν να απολαμβάνουν ιατρική περίθαλψη υψηλής ποιότητας.

Αρμόδια για το μεγαλύτερο μέρος της ιατρικής περίθαλψης είναι τα συμβούλια των κομητειών ή οι περιφέρειες, ωστόσο υπάρχουν και ιδιωτικοί γιατροί που είναι συμβεβλημένοι με τα νομαρχιακά αυτά συμβούλια.

Επίσης, οι τοπικές αρχές (δήμοι) διαχειρίζονται ορισμένα είδη υγειονομικής περίθαλψης, ιδίως σε ό,τι αφορά την ιατρική περίθαλψη των ατόμων που ζουν σε οίκους ευγηρίας.

Τι καλύπτεται;

Με τον όρο υγειονομική περίθαλψη νοούνται κυρίως η γενική ιατρική περίθαλψη (συμπεριλαμβανομένων των ιατρικών επισκέψεων και της περίθαλψης από ειδικούς ιατρούς), η νοσοκομειακή περίθαλψη, η φυσιοθεραπεία και κάθε άλλου είδους ιατρική περίθαλψη, η οδοντιατρική περίθαλψη και τα φάρμακα.

Η αρμόδια για τις ιατρικές υπηρεσίες αρχή οφείλει να επιστρέφει τα έξοδα μετακίνησης που καταβάλλονται για ορισμένες μορφές θεραπείας και υγειονομικής περίθαλψης. Η επιστροφή αυτών των εξόδων πραγματοποιείται βάσει των κανόνων που έχει ορίσει η συγκεκριμένη αρχή.

Τα συμβούλια των κομητειών ή οι περιφέρειες παρέχουν επίσης ιατροτεχνολογικό εξοπλισμό (όπως προθέσεις, ακουστικά βοηθήματα κ.λπ.) υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη;

Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη

Εάν αρρωστήσετε και πρέπει να συμβουλευτείτε ιατρό, το μεγαλύτερο μέρος της δαπάνης καλύπτεται από το συμβούλιο της κομητείας. Εσείς καλείστε να καταβάλετε ποσό το οποίο κυμαίνεται από 100 SEK (11 ευρώ) ως 200 SEK (23 ευρώ) (ή έως 400 SEK (46 ευρώ) για έκτακτα περιστατικά). Για παροχές ειδικού ιατρού, ο ασθενής πληρώνει μεταξύ 230 SEK (26 ευρώ) και 320 SEK (37 ευρώ).

Η πλειονότητα των γιατρών είναι υπάλληλοι των συμβουλίων των κομητειών, αλλά υπάρχουν και πολλοί ιδιωτικοί γιατροί, κυρίως στις μεγάλες πόλεις. Αν απευθυνθείτε σε ιδιωτικό γιατρό συμβεβλημένο με την υπηρεσία δημόσιας ιατρικής περίθαλψης βάσει σύμβασης με το νομαρχιακό συμβούλιο, πρέπει να καταβάλετε ένα ποσό που ισοδυναμεί με αυτό που χρεώνει η δημόσια υπηρεσία.

Σε περίπτωση επίσκεψης σε άλλους επαγγελματίες του τομέα της υγείας, όπως νοσοκόμες της περιοχής ή φυσιοθεραπευτές, πρέπει επίσης να καταβάλετε ένα ποσό, το οποίο κυμαίνεται από 0 έως 100 SEK (0-11 ευρώ).

Οι νοσηλευόμενοι ασθενείς καταβάλλουν ένα κατ' αποκοπή ποσό που ανέρχεται το πολύ σε 80 SEK (9,18 ευρώ) ανά ημέρα νοσηλείας.

Τα ποσά που καταβάλλονται από τους ασθενείς δεν επιστρέφονται από το σύστημα ασφάλισης.

Φάρμακα και άλλα φαρμακευτικά προϊόντα

Το κόστος των φαρμάκων που σας χορηγούνται εντός περιόδου δώδεκα μηνών, μέχρι του ποσού των 1.100 SEK (126 ευρώ), οφείλετε να καταβάλλετε εις το ακέραιο. Στη συνέχεια, πληρώνετε το 50% των δαπανών σε περίπτωση που το κόστος κυμαίνεται από 1.101 SEK (126 ευρώ) ως 2.100 SEK (241 ευρώ), το 25 % μεταξύ 2.101 (241 ευρώ) και 3.900 (448 ευρώ), και το 10 % μεταξύ 3.901 (448 ευρώ) και 4.400 (505 ευρώ). Αυτό συνεπάγεται ότι εάν το σύνολο των δαπανών σας για φάρμακα, δηλαδή τα δικά σας έξοδα συν την επιδότηση, υπερβαίνει, εντός περιόδου δώδεκα μηνών, τα 4.400 SEK (505 ευρώ), δικαιούστε δωρεάν φάρμακα για το υπόλοιπο διάστημα έως τη συμπλήρωση του δωδεκαμήνου. Πρόκειται για ένα ανώτατο όριο δαπανών με το οποίο επιβαρύνεται ο ασθενής, ούτως ώστε, στη διάρκεια της δωδεκάμηνης περιόδου, το συνολικό ποσό των εν λόγω δαπανών να μην υπερβαίνει τις 2.200 SEK (252 ευρώ). Αυτό το ανώτατο όριο ισχύει και για τα βοηθήματα που συνταγογραφεί ο γιατρός σε περίπτωση γαστρεντερικής αναστόμωσης. Τα βοηθήματα που απαιτούνται για τη χορήγηση των φαρμάκων είναι δωρεάν.

Αν αγοράσετε φάρμακα που πωλούνται χωρίς συνταγή, επιβαρύνεστε με ολόκληρο το ποσό. Το ίδιο ισχύει και για τα φάρμακα που δεν καλύπτονται από το σύστημα ασφάλισης.

Ορισμένα ειδικά διατροφικά προϊόντα για παιδιά κάτω των 16 ετών, για παράδειγμα σε περίπτωση αλλεργίας στη γλουτένη, μπορούν να αγοραστούν σε μειωμένη τιμή.

Το ποσό που καταβάλλεται στο φαρμακείο αποτελεί τη δική σας συνεισφορά και δεν επιστρέφεται.

Οδοντιατρική περίθαλψη

Αν χρειάζεστε οδοντιατρική περίθαλψη, μπορείτε να επισκεφθείτε είτε οδοντίατρο είτε ιδιωτικό ειδικό υγιεινής δοντιών, είτε να απευθυνθείτε στη δημόσια οδοντιατρική υπηρεσία. Η οδοντιατρική περίθαλψη παρέχεται δωρεάν για τα παιδιά και τους νέους (μέχρι και το ημερολογιακό έτος κατά το οποίο συμπληρώνουν το 19ο έτος της ηλικίας τους).

Η ασφάλιση περιλαμβάνει ένα καθεστώς προστασίας από υψηλό κόστος και ένα δελτίο οδοντιατρικής περίθαλψης για τη διενέργεια τακτικών οδοντιατρικών ελέγχων. Η αποζημίωση από το καθεστώς προστασίας από υψηλό κόστος βασίζεται σε «τιμές αναφοράς» – 50% των δαπανών του ασθενούς μεταξύ 3.000 SEK (344 ευρώ) και 15.000 SEK (1.643 ευρώ) και 85% των δαπανών για τα ποσά άνω των 15.000 SEK (1.721 ευρώ).

Το ποσό που καταβάλλει ο ασθενής για τις διάφορες ιατρικές θεραπείες μπορεί να ποικίλλει λόγω της ελεύθερης κοστολόγησης των υπηρεσιών οδοντιατρικής

περίθαλψης, δεδομένου ότι οι ασκούμενοι οδοντιατρικά επαγγέλματα (για παράδειγμα οι οδοντίατροι, οι ειδικοί υγιεινής δοντιών κ.λπ.) ορίζουν οι ίδιοι το κόστος για τις υπηρεσίες που παρέχουν.

Οι δαπάνες οδοντιατρικής περίθαλψης επιστρέφονται στους ιατρούς μόνο για υπηρεσίες που παρέχονται από οδοντίατρο ή ειδικό υγιεινής δοντιών με άδεια ασκήσεως επαγγέλματος, ο οποίος δεν έχει συμπληρώσει το 70ο έτος της ηλικίας του. Μπορείτε να ζητήσετε άδεια παρέκκλισης από αυτό το ηλικιακό όριο.

Κεφάλαιο III: Παροχές ασθενείας σε χρήμα

Πότε δικαιούστε παροχές ασθενείας σε χρήμα;

Στόχος της παροχής ασθενείας σε χρήμα (*sjukpenning*) ή του επιδόματος ασθενείας (*sjuklön*) είναι να αντισταθμίσει εν μέρει την απώλεια εισοδήματος που υφίστασθε αν δεν μπορείτε να εργαστείτε λόγω ασθένειας.

Για τους μισθωτούς και τους αυτοαπασχολούμενους που επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση για παροχές ασθενείας απαιτείται υποχρεωτική ασφάλιση. Ωστόσο, για τις δύο αυτές κατηγορίες ισχύουν ελαφρώς διαφορετικοί κανόνες όσον αφορά τις παροχές ασθενείας: ενώ για τους μισθωτούς απαιτείται περίοδος αναμονής μίας ημέρας και οι παροχές χορηγούνται από τη δεύτερη ημέρα της ασθένειας, οι αυτοαπασχολούμενοι μπορούν να επιλέξουν διαφορετικές κατηγορίες ασφάλισης, οι οποίες προβλέπουν περίοδο αναμονής 7, 14, 30, 60 ή 90 ημερών.

Ο εργαζόμενος που δεν μπορεί να εργαστεί λόγω ασθένειας εισπράττει καταρχήν επίδομα ασθενείας, το οποίο καταβάλλει ο εργοδότης του από τη δεύτερη έως και τη δέκατη τέταρτη ημέρα. Στη συνέχεια λαμβάνει παροχές ασθενείας σε χρήμα από τον σουηδικό οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης.

Οι άνεργοι που είναι εγγεγραμμένοι ως αιτούντες εργασία στον σουηδικό Οργανισμό Απασχόλησης εισπράττουν καταρχήν παροχές ασθενείας σε χρήμα, οι οποίες καταβάλλονται από τον σουηδικό οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης από τη δεύτερη ημέρα ασθένειας, και οι αυτοαπασχολούμενοι από την πρώτη ημέρα μετά την επιλεγμένη περίοδο αναμονής. Παροχές ασθενείας σε χρήμα μπορούν να εισπράξουν σε ορισμένες περιπτώσεις και οι σπουδαστές.

Προϋποθέσεις θεμελίωσης δικαιωμάτων

Για την είσπραξη επιδόματος ασθενείας δεν απαιτείται ελάχιστο εισόδημα. Ωστόσο, όσοι δεν έχουν συμπληρώσει έναν μήνα στην εργασία τους, πρέπει να έχουν προσληφθεί και να έχουν εργαστεί τουλάχιστον δύο εβδομάδες για να δικαιούνται αποζημίωση ασθενείας.

Για να δικαιούστε παροχές ασθενείας σε χρήμα, πρέπει το εισόδημά σας από επαγγελματική δραστηριότητα να είναι τουλάχιστον ίσο με το 24% του ισχύοντος βασικού ποσού και η ικανότητά σας για εργασία πρέπει να έχει μειωθεί, λόγω ασθενείας, τουλάχιστον κατά 25 %.

Αποκατάσταση

Προκειμένου να παρασχεθεί βοήθεια σε άτομα που λόγω ασθένειας απουσίαζαν από την εργασία τους να επανενταχθούν στον επαγγελματικό βίο, είναι μερικές φορές απαραίτητο να προβλεφθούν υπηρεσίες αποκατάστασης. Διάφορες δημόσιες αρχές ή οργανισμοί εποπτείας είναι αρμόδιοι για τα ποικίλα είδη μέτρων βοήθειας που ενδέχεται να αποδειχθούν αναγκαία. Ο σουηδικός οργανισμός κοινωνικής ασφάλισης συντονίζει τα μέτρα αποκατάστασης που κρίνονται αναγκαία για όσους είναι ανίκανοι προς εργασία. Επίσης, μπορεί να καταβάλλει αποζημίωση για απώλεια εισοδήματος κατά το διάστημα της αποκατάστασης.

Για τα διάφορα μέτρα αποκατάστασης που ενδέχεται να αποδειχθούν αναγκαία ώστε να μπορέσει ο μισθωτός να επιστρέψει στην εργασία του είναι, κατά κύριο λόγο, υπεύθυνος ο εργοδότης. Ο εργοδότης υποχρεούται να καθορίσει, κατόπιν συνεννόησης με τον μισθωτό, τα αναγκαία μέτρα αποκατάστασης.

Τα άτομα που υποβάλλονται σε αποκατάσταση δικαιούνται αποζημίωση αποκατάστασης κατά τη διάρκεια της σχετικής περιόδου.

Η συγκεκριμένη αποζημίωση που καταβάλλεται από τον σουηδικό οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης αποτελείται από δύο μέρη. Το πρώτο μέρος συνιστά αποζημίωση για την απώλεια εισοδήματος για τη συγκεκριμένη περίοδο, η οποία μπορεί να καταβληθεί εις το ακέραιο ή εν μέρει (1/4, 1/2 ή 3/4 του συνολικού ποσού). Το ποσό αυτό είναι το ίδιο με εκείνο που στοιχειοθετεί δικαίωμα στην παροχή ασθένειας. Το δεύτερο μέρος της αποζημίωσης είναι ένα ειδικό επίδομα που σκοπό έχει την κάλυψη των ιδιαίτερων δαπανών που προκύπτουν από την αποκατάσταση.

Τι καλύπτεται;

Σε περίπτωση ασθένειας δεν καταβάλλεται αποζημίωση την πρώτη μέρα, η οποία θεωρείται περίοδος αναμονής. Το ίδιο ισχύει και για το επίδομα ασθένειας που καταβάλλει ο εργοδότης, καθώς και για τις παροχές ασθένειας σε χρήμα που καταβάλλει ο σουηδικός οργανισμός κοινωνικής ασφάλισης. Οι αυτοαπασχολούμενοι έχουν δυνατότητα επιλογής ως προς την περίοδο αναμονής (βλ. ενότητα «Πότε δικαιούστε παροχές ασθένειας σε χρήμα;»).

Το ποσό του επιδόματος ασθένειας υπολογίζεται βάσει του μισθού που θα σας είχε καταβληθεί αν δεν είχατε ασθενήσει και αντιστοιχεί στο 80% τουλάχιστον αυτού του ποσού.

Το ποσό της παροχής ασθένειας υπολογίζεται βάσει του εισοδήματος που στοιχειοθετεί δικαίωμα σε αποζημίωση ασθένειας (εισοδηματική βάση). Το εισόδημα αυτό αντιστοιχεί στο ετήσιο χρηματικό εισόδημα που ο ενδιαφερόμενος υπολογίζει να αποκομίσει από την προσωπική του εργασία στη διάρκεια τουλάχιστον έξι συνεχόμενων μηνών ή από τακτική εποχική ή παρόμοια εργασία. Σε κάθε περίπτωση, το εισόδημα που στοιχειοθετεί δικαίωμα σε αποζημίωση ασθένειας περιορίζεται σε ένα ανώτατο ετήσιο κατ' αποκοπή ποσό, το οποίο αντιστοιχεί στο βασικό ποσό πολλαπλασιαζόμενο επί 7,5 δηλ. 330.000 SEK (37.868 ευρώ) (7.5 x SEK 44,000 (€ 5,049)).

Αυτό το εισόδημα πρέπει να δηλωθεί στον σουηδικό οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης τη στιγμή που αιτείσθε τη συγκεκριμένη αποζημίωση.

Η παροχή μπορεί να καταβληθεί εις το ακέραιο ή εν μέρει (1/4, 1/2 ή 3/4), ανάλογα με τον βαθμό στον οποίο ο ενδιαφερόμενος είναι αναγκασμένος να σταματήσει την επαγγελματική του δραστηριότητα λόγω ασθένειας.

Η παροχή ασθένειας, η οποία ανέρχεται στο 80% πολλαπλασιαζόμενο με το 0,97 της εισοδηματικής βάσης, μπορεί να καταβάλλεται για 364 ημέρες επί συνολικής περιόδου 450 ημερών. Η περίοδος αυτή ονομάζεται «περίοδος-πλαίσιο». Εάν η ασθένεια συνεχίζεται και μετά τις 364 ημέρες, μπορεί να ζητήσετε παρατεταμένη παροχή ασθένειας. Αυτή μπορεί να καταβάλλεται για μέγιστο διάστημα 550 ημερών. Η παρατεταμένη παροχή ασθένειας αντιστοιχεί περίπου στο 75% της εισοδηματικής βάσης πολλαπλασιαζόμενο με το 0,97.

Εάν πάσχετε από σοβαρή ασθένεια, μπορείτε να ζητήσετε χορήγηση συνεχούς παροχής ασθένειας. Παραδείγματα τέτοιων σοβαρών ασθενειών είναι ορισμένες μορφές καρκίνου, νευρολογικές παθήσεις, όπως η αμυοτροφική πλευρική σκλήρυνση, καθώς και η αναμονή για μεταμόσχευση ζωτικού οργάνου. Η χορήγηση της συνεχούς παροχής ασθένειας δεν υπόκειται σε χρονικό περιορισμό. Η αποζημίωση είναι η ίδια με εκείνη των πρώτων 364 ημερών (περίπου 80 %).

Μετά τις 550 ημέρες χορήγησης της παρατεταμένης παροχής ασθένειας, ο σουηδικός οργανισμός απασχόλησης προτείνει στον ενδιαφερόμενο να συμμετάσχει σε ατομικό πρόγραμμα επανένταξης στην αγορά εργασίας. Εάν ο ενδιαφερόμενος αδυνατεί, λόγω της κατάστασης της υγείας του, να συμμετάσχει στο πρόγραμμα, μπορεί να ζητήσει «συνεχή παροχή ασθένειας σε ορισμένες περιπτώσεις». Η παροχή αυτή χορηγείται χωρίς χρονικό περιορισμό και η αποζημίωση ανέρχεται σε ποσοστό περίπου 75 %.

Αν πρέπει να εγκαταλείψετε την επαγγελματική σας δραστηριότητα επειδή είστε φορέας μεταδοτικής νόσου, χωρίς να νοσητέ, ή αν πάσχετε από κάποια μεταδοτική νόσο, η οποία ωστόσο δεν σας εμποδίζει να εργάζεστε, μπορείτε να εισπράξετε «αποζημίωση φορέα μικροβίων» αντί της παροχής ασθένειας σε χρήμα.

Αν σε κάποιο άτομο έχει χορηγηθεί προσωρινή αποζημίωση ασθένειας (*tidsbegränsad sjukersättning*) για το μέγιστο αριθμό μηνών και το εισόδημα του δεν πληροί τις προϋποθέσεις για παροχή ασθένειας σε χρήμα, ή το εισόδημα αυτό είναι χαμηλό, σε ειδικές περιπτώσεις μπορεί να λάβει παροχή ασθένειας σε χρήμα (*sjukpenning i särskilda fall*).

Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές ασθένειας σε χρήμα;

Δήλωση ασθένειας

Αν δικαιούστε επίδομα ασθένειας, πρέπει να δηλώσετε την ασθένεια στον εργοδότη σας από την πρώτη μέρα της ασθένειας. Αν δικαιούστε παροχή ασθένειας σε χρήμα, πρέπει να δηλώσετε την ασθένεια στον σουηδικό οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης.

Από την 8η ημέρα μετά την ημερομηνία κατά την οποία δηλώσατε ασθένεια, πρέπει να προσκομίσετε πιστοποιητικό ιατρού.

Αν ένας μισθωτός που δικαιούται επίδομα ασθένειας ασθενεί για περισσότερες από δύο εβδομάδες, ο εργοδότης πρέπει να κάνει δήλωση ασθένειας στον σουηδικό οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης.

Δήλωση επιστροφής στην εργασία

Τα άτομα που λάμβαναν επίδομα ασθένειας ή παροχή ασθένειας σε χρήμα, κατά την επιστροφή τους στην εργασία, ενημερώνουν τον εργοδότη τους ή τον σουηδικό οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης.

Κεφάλαιο IV: Παροχές μητρότητας και πατρότητας

Πότε δικαιούστε παροχές μητρότητας και πατρότητας;

Φροντίδα μητρότητας

Όλες οι γυναίκες που διαμένουν μόνιμα στη χώρα δικαιούνται περίθαλψη όσον αφορά την εγκυμοσύνη και τον τοκετό.

Επίδομα εγκυμοσύνης

Οι έγκυες δικαιούνται επίδομα εγκυμοσύνης, εφόσον ασκούν επίπονη εργασία την οποία δεν μπορούν να συνεχίσουν να ασκούν λόγω της εγκυμοσύνης τους και εφόσον δεν μπορούν να αναλάβουν άλλα καθήκοντα λιγότερο απαιτητικά. Το εν λόγω επίδομα μπορεί να καταβληθεί από την εξηκοστή ημέρα πριν από την προβλεπόμενη ημερομηνία τοκετού.

Οι γυναίκες δικαιούνται επίσης επίδομα εγκυμοσύνης εάν δεν μπορούν να εκπληρώσουν τα επαγγελματικά τους καθήκοντα κατόπιν απαγόρευσης του ιατρού να εργαστούν κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και εάν δεν είναι δυνατόν να τους ανατεθούν άλλα καθήκοντα. Το επίδομα αυτό καταβάλλεται για κάθε ημέρα απαγόρευσης.

Γονικό επίδομα

Το γονικό επίδομα καταβάλλεται στον γονέα λόγω γέννησης ή υιοθεσίας τέκνου. Το γονικό επίδομα καταβάλλεται για τη γέννηση τέκνου για συνολική περίοδο 480 ημερών. Σε περίπτωση πολλαπλού τοκετού, το γονικό επίδομα καταβάλλεται για επιπλέον περίοδο 180 ημερών ανά τέκνο, από το δεύτερο και μετά.

Για να λάβει γονικό επίδομα άνω των 180 SEK (21 ευρώ) την ημέρα, ο γονέας πρέπει να έχει ασφαλιστεί για παροχή ασθένειας άνω των 180 SEK (21 ευρώ) για τουλάχιστον 240 συνεχόμενες ημέρες πριν από τον τοκετό. Αυτή η απαίτηση ισχύει για τις πρώτες 180 ημέρες χορήγησης του επιδόματος αλλά όχι και για το υπόλοιπο διάστημα.

Το γονικό επίδομα δεν είναι απαραίτητο να εισπράττεται για συνεχόμενη περίοδο. Η καταβολή του μπορεί να κατανεμηθεί σε περισσότερες περιόδους έως ότου το τέκνο συμπληρώσει το 8ο έτος της ηλικίας του ή μέχρι το τέλος του πρώτου χρόνου φοίτησής του στο σχολείο, αν είναι άνω των 8 ετών εκείνη τη χρονική στιγμή. Οι θετοί γονείς μπορούν να καταλείψουν την καταβολή του γονικού επιδόματος σε περισσότερες από μία περιόδους μέσα σε διάστημα οκτώ ετών από την ημέρα που ανέλαβαν την επιμέλεια του τέκνου. Γονικό επίδομα δεν καταβάλλεται για τα θετά τέκνα άνω των 10 ετών.

Εάν οι γονείς έχουν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, δικαιούνται ο καθένας τις μισές ημέρες από τον συνολικό αριθμό ημερών του γονικού επιδόματος. Ωστόσο, κάθε γονέας μπορεί να παραιτηθεί του δικαιώματός του στο ημερήσιο γονικό επίδομα υπέρ του άλλου γονέα, εξαιρουμένης μιας περιόδου 60 ημερών.

Αν οι γονείς έχουν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, αλλά ο ένας εκ των δύο δεν πληροί τις προϋποθέσεις βάσει των οποίων χορηγείται το γονικό επίδομα, ο άλλος γονέας δικαιούται το σύνολο των 480 ημερών.

Η μητέρα έχει δικαίωμα να λάβει το γονικό επίδομα το νωρίτερο από την εξηκοστή ημέρα πριν από την προβλεπόμενη ημέρα τοκετού. Οι δύο γονείς μπορούν να εισπράξουν ταυτόχρονα το γονικό επίδομα ώστε να μπορούν να συμμετέχουν σε προγράμματα προγεννητικής ή περιγεννητικής αγωγής.

Οι γονείς μπορούν επίσης να χρησιμοποιήσουν ταυτόχρονα ο καθένας 30 ημέρες επιδόματος για να φροντίσουν το τέκνο τους από κοινού. Αυτές οι 60 ημέρες (30 ημέρες ανά γονέα) μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά το πρώτο έτος του τέκνου.

Μετά τη γέννηση του τέκνου, το γονικό επίδομα καταβάλλεται στον γονέα που διακόπτει την επαγγελματική του δραστηριότητα για να αναλάβει τη φροντίδα του τέκνου. Ωστόσο, η μητέρα δικαιούται πάντοτε γονικό επίδομα για τέσσερις εβδομάδες μετά τον τοκετό, ακόμη και αν δεν αναλαμβάνει την επιμέλεια του τέκνου.

Επιπλέον, ο πατέρας δικαιούται επίδομα δέκα ημερών για κάθε τέκνο σε περίπτωση γέννησης ή υιοθεσίας τέκνου. Το εν λόγω επίδομα πρέπει να εισπράττεται κατά τους δύο μήνες που έπονται της ημερομηνίας κατά την οποία το τέκνο βγήκε από το μαιευτήριο και μετέβη στην κατοικία του ή την ημερομηνία κατά την οποία οι θετοί γονείς υποδέχθηκαν το τέκνο τους στο σπίτι. Οι ημέρες αυτές μπορούν σε ειδικές περιπτώσεις να χορηγούνται σε πρόσωπο διαφορετικό από τον πατέρα.

Προσωρινό γονικό επίδομα (*tillfällig föräldrapenning*) καταβάλλεται σε περίπτωση που το τέκνο είναι άρρωστο και ένας εκ των γονέων πρέπει να απουσιάσει από την εργασία του για να το φροντίσει.

Τι καλύπτεται;

Φροντίδα μητρότητας

Η προληπτική περίθαλψη που παρέχεται στο πλαίσιο της μέριμνας για μητέρες και παιδιά, καθώς και οι συνεδρίες στο πλαίσιο του οικογενειακού προγραμματισμού είναι εν γένει δωρεάν.

Επίδομα εγκυμοσύνης

Το επίδομα εγκυμοσύνης καταβάλλεται για μέγιστο διάστημα 50 ημερών κατά τη διάρκεια των τελευταίων 60 ημερών πριν από την προβλεπόμενη ημερομηνία τοκετού. Εάν μια γυναίκα δεν μπορεί να εργαστεί κατόπιν απαγόρευσης του γιατρού της, το επίδομα εγκυμοσύνης μπορεί να καταβάλλεται για περισσότερες από 50 ημέρες.

Το ποσό αυτό ισούται με την παροχή ασθενείας σε χρήμα που θα χορηγείτο στην ίδια γυναίκα, δηλαδή με το 97 % του 80 % του εισοδήματος βάσει του οποίου χορηγείται η παροχή ασθενείας. Το ανώτατο όριο του επιδόματος εγκυμοσύνης αντιστοιχεί στο βασικό ποσό επί 7,5, δηλαδή στα 330.000 SEK (37.868 ευρώ).

Γονικό επίδομα

Το γονικό επίδομα καταβάλλεται για συνολικά 480 ημέρες ανά τέκνο. Επί 390 ημέρες καταβάλλεται ποσό που αντιστοιχεί στην παροχή ασθενείας σε χρήμα, δηλαδή στο 97 % του 80 % του εισοδήματος βάσει του οποίου χορηγείται η παροχή ασθενείας σε χρήμα. Το ελάχιστο ποσό είναι 180 SEK (21 ευρώ) την ημέρα (ελάχιστο εγγυημένο επίδομα), ενώ το μέγιστο ισούται με το δεκαπλάσιο του βασικού ποσού, δηλαδή

440.000 SEK (50.941 ευρώ). Οι υπόλοιπες 90 ημέρες καταβάλλονται σύμφωνα με το ελάχιστο ποσό.

Το γονικό επίδομα μπορεί να καταβληθεί σε ποσοστό 12,5%, 25%, 50%, 75% ή 100% του συνολικού ποσού, ανάλογα με το αν ο γονέας έχει εγκαταλείψει πλήρως ή μερικώς την επαγγελματική του δραστηριότητα προκειμένου να αναλάβει τη φροντίδα του τέκνου.

Το προσωρινό γονικό επίδομα μπορεί να καταβάλλεται για μέγιστο διάστημα 120 ημερών ανά έτος μέχρι το τέκνο να φτάσει σε ηλικία 12 ετών (το διάστημα αυτό μπορεί να παρατείνεται σε ορισμένες περιπτώσεις).

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές μητρότητας και πατρότητας;

Πρέπει να υποβάλετε αίτηση στον σουηδικό οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης.

Κεφάλαιο V: Παροχές αναπηρίας

Πότε δικαιούστε παροχές αναπηρίας;

Επίδομα ασθενείας και επίδομα δραστηριότητας

Αν η επαγγελματική σας ικανότητα έχει μειωθεί μόνιμα τουλάχιστον κατά 25 τοις εκατό λόγω ασθένειας ή εξαιτίας οποιασδήποτε άλλης μείωσης των σωματικών ή νοητικών ικανοτήτων σας, δικαιούστε επίδομα ασθενείας (*sjukersättning*) ή επίδομα απώλειας δραστηριότητας (*aktivitetsersättning*). Για να λάβετε επίδομα απώλειας δραστηριότητας πρέπει η απώλεια της ικανότητας εργασίας να είναι μακροχρόνια.

Η αποζημίωση ασθενείας και το επίδομα απώλειας δραστηριότητας αποτελούνται από δύο μέρη:

- το επίδομα ασθενείας/απώλειας δραστηριότητας βάσει εισοδήματος χρηματοδοτείται από τις εισφορές του ενεργού πληθυσμού (μισθωτών και αυτοαπασχολούμενων).
- η χρηματοδοτούμενη από τη φορολογία αποζημίωση ασθενείας/απώλειας δραστηριότητας παρέχεται υπό μορφή εγγυημένης αποζημίωσης σε όλους τους μόνιμους κατοίκους που λαμβάνουν χαμηλό ή μηδενικό επίδομα ασθενείας και απώλειας δραστηριότητας βάσει εισοδήματος.

Αποζημίωση ασθενείας/απώλειας δραστηριότητας βάσει εισοδήματος

Όλοι όσοι εργάζονται στη Σουηδία είναι ασφαλισμένοι για παροχές βάσει εισοδήματος και λαμβάνουν εισοδήματα που γεννούν συνταξιοδοτικό δικαίωμα, οπότε και δικαιούνται επίδομα ασθενείας/επίδομα απώλειας δραστηριότητας (υπό την προϋπόθεση ότι το εισόδημα που γεννά συνταξιοδοτικό δικαίωμα υφίστατο για τουλάχιστον ένα έτος κατά την περίοδο αναφοράς).

Η αποζημίωση ασθενείας χορηγείται σε άτομα ηλικίας μεταξύ 30 και 64 ετών ενώ το επίδομα απώλειας δραστηριότητας σε άτομα ηλικίας μεταξύ 19 και 29 ετών.

Εγγυημένη αποζημίωση

Αν δεν εισπράττετε επίδομα ασθενείας/ απώλειας δραστηριότητας βάσει εισοδήματος, δικαιούστε να εισπράξετε εγγυημένη αποζημίωση, η οποία αντιστοιχεί στο επίπεδο εγγύησης που ισχύει στην περίπτωση σας. Αν το επίδομα βάσει εισοδήματος που εισπράττετε είναι χαμηλότερο από το επίπεδο εγγύησης που ισχύει στην περίπτωση σας, εισπράττετε τη διαφορά υπό μορφή εγγυημένου επιδόματος. Η εγγυημένη αποζημίωση προϋποθέτει μόνιμη διαμονή. Όσοι εργάζονται στη Σουηδία εισπράττουν εισοδήματα που στοιχειοθετούν δικαίωμα σε σύνταξη. Για να δικαιούται κάποιος εγγυημένο επίδομα, πρέπει να είναι ασφαλισμένος για τις παροχές που συνδέονται με τη διαμονή στη Σουηδία.

Επίδομα αναπηρίας

Το επίδομα αναπηρίας (*handikappersättning*) είναι μία ακόμη παροχή που μπορεί να χορηγηθεί σε περίπτωση μόνιμης μείωσης της λειτουργικής ικανότητας.

Μπορεί να καταβληθεί μαζί με την αποζημίωση λόγω απώλειας εισοδήματος, για παράδειγμα μαζί με την αποζημίωση ή απώλειας δραστηριότητας, ή ως ανεξάρτητη παροχή.

Για να δικαιούται κάποιος αυτό το επίδομα, πρέπει να έχει συμπληρώσει το 19ο έτος της ηλικίας του και να έχει υποστεί, πριν από το 65ο έτος, μείωση των λειτουργικών του ικανοτήτων για τουλάχιστον ένα χρόνο, κατά τέτοιο τρόπο ώστε:

- να χρειάζεται, για μεγάλο χρονικό διάστημα, τη βοήθεια άλλου ατόμου για τις καθημερινές του ανάγκες·
- να χρειάζεται, επί μονίμου βάσεως, τη βοήθεια άλλου ατόμου για την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας ή για τη φοίτηση, ή
- η αναπηρία να συνεπάγεται, στο παρόν ή στο εγγύς μέλλον, σημαντικές πρόσθετες δαπάνες.

Επίδομα φροντίδας ανάπηρου τέκνου

Αν φροντίζετε, ως γονέας, άρρωστο ή ανάπηρο τέκνο, δικαιούστε επίδομα φροντίδας (*vårdbidrag*), αν το τέκνο έχει ανάγκη ειδικής επίβλεψης και φροντίδας επί τουλάχιστον έξι μήνες και/ή αν επιβαρύνεστε με ιδιαίτερες πρόσθετες δαπάνες λόγω της ασθένειας ή της αναπηρίας του τέκνου.

Επίδομα βοήθειας/ προσωπικής αρωγής

Επίδομα βοήθειας (*assistansersättning*) ή προσωπικής αρωγής (*personlig assistans*) μπορεί να δικαιούνται άτομα με σοβαρή αναπηρία τα οποία έχουν ανάγκη από καθημερινή προσωπική βοήθεια.

Όσοι έχουν ανάγκη από περισσότερες από 20 ώρες προσωπικής βοήθειας την εβδομάδα για την εξασφάλιση βασικής περίθαλψης δικαιούνται επίδομα βοήθειας το οποίο χορηγείται από το κράτος. Σε περίπτωση που απαιτούνται λιγότερες από 20 ώρες προσωπικής βοήθειας την εβδομάδα, το επίδομα εμπίπτει στην αρμοδιότητα των δήμων, υπό την ονομασία της προσωπικής αρωγής.

Η βοήθεια για τη βασική περίθαλψη σημαίνει βοήθεια:

- για την προσωπική υγιεινή του ατόμου,
- για να ντυθεί,
- για να τραφεί,
- για να επικοινωνεί με τους άλλους,
- καθώς και άλλα μέτρα βοήθειας που προϋποθέτουν εξοικείωση με την αναπηρία του ατόμου.

- Προκειμένου να δικαιούται τα παραπάνω επιδόματα, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να εμπίπτει σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες:
- πάσχοντες από διανοητική αναπηρία, όπως αυτιστικά άτομα ή πάσχοντες από παρόμοιες αναπηρίες,
- πάσχοντες από σοβαρή και μόνιμη διανοητική αναπηρία εξαιτίας τραυματισμού του κρανίου (μετά την ενηλικίωση), ο οποίος προκλήθηκε από εξωτερικό πλήγμα ή οργανική ασθένεια, ή
- πάσχοντες από άλλες διανοητικές ή σωματικές αναπηρίες οι οποίες δεν αποτελούν φυσιολογική συνέπεια του γήρατος, αν αυτές οι αναπηρίες είναι σοβαρές και προκαλούν σημαντικές δυσκολίες στην καθημερινή ζωή του ατόμου.

Επιδότηση αυτοκινήτου για άτομα με λειτουργικές διαταραχές

Για την εξασφάλιση του επιδόματος, πρέπει ο ενδιαφερόμενος να αντιμετωπίζει, εξαιτίας της μείωσης της λειτουργικής ικανότητάς του, σημαντικές δυσκολίες στο να

μετακινείται μόνος του ή στο να χρησιμοποιεί τα δημόσια μέσα μεταφοράς. Το βοήθημα που χορηγείται για την απόκτηση οχήματος δεν μπορεί να ανανεωθεί νωρίτερα από την παρέλευση περιόδου επτά ετών.

Τι καλύπτεται;

Επίδομα ασθενείας και επίδομα δραστηριότητας

Επίδομα ασθενείας/ απώλειας δραστηριότητας βάσει εισοδήματος

Για να υπολογιστεί το επίδομα ασθενείας και το επίδομα απώλειας δραστηριότητας βάσει εισοδήματος, χρησιμοποιείται ένα πλασματικό εισόδημα βάσει των εισοδημάτων που στοιχειοθετούν δικαίωμα σε σύνταξη, τα οποία έχει εισπράξει ο ενδιαφερόμενος στη Σουηδία κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών που προηγήθηκαν της επέλευσης του κινδύνου. Ως επέλευση κινδύνου νοείται η στιγμή κατά την οποία μειώνεται η ικανότητα εργασίας κατά τουλάχιστον 25 %, υπό την προϋπόθεση ότι αυτή η κατάσταση συνεχίζεται επί ένα τουλάχιστον έτος.

Το πλήρες επίδομα ασθενείας/ απώλειας δραστηριότητας βάσει εισοδήματος ανέρχεται σε ποσοστό 64 % του πλασματικού εισοδήματος.

Το πλασματικό εισόδημα βασίζεται στον μέσο όρο των τριών υψηλότερων ακαθάριστων ετήσιων εισοδημάτων που εισέπραξε ο ενδιαφερόμενος κατά τη διάρκεια μιας περιόδου αναφοράς, η διάρκεια της οποίας κυμαίνεται μεταξύ πέντε και οκτώ ετών, ανάλογα με την ηλικία του ενδιαφερόμενου.

Το μέγιστο ποσό του επιδόματος ασθενείας/απώλειας δραστηριότητας βάσει εισοδήματος ανέρχεται στα 17.600 SEK (2.020 ευρώ) το μήνα.

Η αποζημίωση ασθενείας χορηγείται για απεριόριστο διάστημα. Στην ηλικία των 65 ετών, η εν λόγω παροχή αντικαθίσταται από τη σύνταξη γήρατος. Η αποζημίωση απώλειας δραστηριότητας είναι πάντοτε χρονικά περιορισμένη. Χορηγείται για μέγιστο διάστημα τριών ετών τη φορά.

Εγγυημένη αποζημίωση

Όσον αφορά το επίδομα απώλειας δραστηριότητας, το εγγυημένο επίπεδο εξαρτάται από την ηλικία του ενδιαφερόμενου, μέχρι και το 30ο έτος. Για τα άτομα ηλικίας κάτω των 21 ετών αντιστοιχεί στο βασικό ποσό, πολλαπλασιαζόμενο επί 2,10. Στη συνέχεια, το επίπεδο αυξάνεται κατά 0,05 φορές το βασικό ποσό ανά δύο χρόνια, ως την ηλικία των 30 ετών.

Για την αποζημίωση ασθενείας, το εγγυημένο επίπεδο ισοδυναμεί με το βασικό ποσό, πολλαπλασιαζόμενο επί 2,40. Το βασικό ποσό ανέρχεται σε 44.000 SEK (5.049 ευρώ), ενώ το επίπεδο εγγύησης σε 105.600 SEK (12.118 ευρώ) (2,40 x 44.000 (5.049 ευρώ)).

Το ποσό του εγγυημένου επιδόματος εξαρτάται από την περίοδο ασφάλισης. Για τον υπολογισμό της περιόδου ασφάλισης, λαμβάνονται υπόψη η διάρκεια πραγματικής διαμονής στη Σουηδία από την ηλικία των 16 ετών και μετά, καθώς και το υπόλοιπο της πλασματικής περιόδου ασφάλισης μέχρι το 65ο έτος ηλικίας του ενδιαφερομένου. Για να λαμβάνεται υπόψη αυτή η μελλοντική περίοδος ασφάλισης, πρέπει να έχετε διαμείνει στη Σουηδία για δεδομένο χρονικό διάστημα μεταξύ της ηλικίας των 16 ετών και του τέλους του έτους που προηγείται της επέλευσης του κινδύνου.

Για να δικαιούστε πλήρες εγγυημένο επίδομα, πρέπει η περίοδος ασφάλισης να είναι τουλάχιστον σαράντα χρόνια. Αν είναι πιο μικρή, το επίδομα μειώνεται κατά ένα τεσσαρακοστό για κάθε έτος που υπολείπεται ως τη συμπλήρωση περιόδου ασφάλισης σαράντα ετών. Η πλήρης αποζημίωση ασθενείας υπό μορφή εγγυημένου επιδόματος μετά από 40 έτη διαμονής στη Σουηδία ανέρχεται στα 8.800 SEK (1.010 ευρώ) το μήνα.

Το εγγυημένο επίδομα μειώνεται αναλογικά προς το επίδομα ασθενείας/ απώλειας δραστηριότητας βάσει εισοδήματος και καταβάλλεται ανάλογα με τον βαθμό ανικανότητας που περιλαμβάνει τέσσερα διαφορετικά επίπεδα.

Επίδομα αναπηρίας

Κατά τον καθορισμό του ύψους του επιδόματος αναπηρίας, λαμβάνεται υπόψη η συνολική κατάσταση του ατόμου με αναπηρία, καθώς και οι διάφορες ανάγκες του και οι συνεπαγόμενες επιπρόσθετες δαπάνες. Για τη χορήγηση της εν λόγω αποζημίωσης προβλέπονται τρία ποσοστά, ήτοι 36, 53 ή 69% του βασικού ποσού.

Το μέγιστο ποσό ανέρχεται στα 30.360 SEK (3.484 ευρώ).

Επίδομα φροντίδας ανάπηρου τέκνου

Το επίδομα φροντίδας είναι μια αποζημίωση που αποσκοπεί στην κάλυψη των επιπρόσθετων προσπαθειών που καλείται να καταβάλλει ο γονέας στο πλαίσιο της απαιτούμενης επίβλεψης και ειδικής φροντίδας και/ή των επιπρόσθετων δαπανών με τις οποίες επιβαρύνεται λόγω της ασθένειας ή της αναπηρίας του τέκνου. Το ποσό του επιδόματος υπολογίζεται λαμβανομένων υπόψη των αναγκών φροντίδας και των επιπρόσθετων δαπανών. Το επίδομα μπορεί να καταβάλλεται εις το ακέραιο ή κατά τα τρία τέταρτα, κατά το ήμισυ ή κατά το ένα τέταρτο του συνολικού ποσού.

Το μέγιστο ποσό αντιστοιχεί στο 250 % του βασικού ποσού, ήτοι 110.000 SEK (12.623 ευρώ) ετησίως.

Μπορείτε να εισπράττετε το επίδομα φροντίδας από τη γέννηση του τέκνου και ως το τέλος Ιουνίου της χρονιάς κατά την οποία το τέκνο συμπληρώνει την ηλικία των 19 ετών.

Επίδομα βοήθειας/προσωπικής αρωγής

Όσοι έχουν εξασφαλίσει τη χορήγηση του επιδόματος βοήθειας/προσωπικής αρωγής πριν από την ηλικία των 65 ετών, συνεχίζουν να το λαμβάνουν και αφότου συμπληρώσουν την ηλικία αυτή.

Μπορούν μάλιστα να επιλέξουν τον τρόπο χορήγησης της βοήθειας. Μπορούν για παράδειγμα:

- να γίνουν εργοδότες και να προσλάβουν έναν ή περισσότερους βοηθούς, ή
- να ζητήσουν βοήθεια μέσω των τοπικών αρχών, ή
- να προσλάβουν τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού που θα παρέχει τη βοήθεια.

Το ποσό του επιδόματος ανέρχεται σε 267 SEK (31 ευρώ) την ώρα.

Επιδότηση αυτοκινήτου για άτομα με λειτουργικές διαταραχές

Τα άτομα με αναπηρία και οι γονείς ανάπηρων τέκνων ηλικίας κάτω των 18 ετών δικαιούνται βοήθημα για την απόκτηση και τη μετατροπή αυτοκινήτου, μοτοσικλέτας ή μοτοποδήλατου. Βοήθημα μπορεί επίσης να χορηγηθεί, ως ένα περιορισμένο βαθμό, για την παρακολούθηση μαθημάτων για την απόκτηση διπλώματος οδήγησης.

Το βοήθημα αυτό πρέπει να χρησιμοποιείται για την αγορά αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης. Η βασική επιδότηση ανέρχεται σε 60.000 SEK (6.885 ευρώ). Επιπλέον ποσό, μέχρι 40.000 SEK (4.590 ευρώ), καταβάλλεται μετά από έλεγχο εισοδηματικών πόρων. Τυχόν δαπάνες για την προσαρμογή του οχήματος στις ιδιαίτερες ανάγκες του ατόμου καλύπτονται χωρίς περιορισμό.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές αναπηρίας;

Πρέπει να υποβάλετε αίτηση στον σουηδικό οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης. Η πρόσβαση στο επίδομα προσωπικής αρωγής αποκτάται μέσω των δήμων.

Κεφάλαιο VI: Συντάξεις και παροχές γήρατος

Πότε δικαιούστε παροχές γήρατος;

Από 1ης Ιανουαρίου 1999, στη Σουηδία εφαρμόζεται ένα καινούργιο σύστημα συνταξιοδότησης γήρατος. Αυτό το καινούργιο σύστημα συνοδεύεται από ορισμένες μεταβατικές διατάξεις.

Όσοι γεννήθηκαν το 1954 και μετά καλύπτονται εξ ολοκλήρου από το καινούργιο σύστημα.

Όσοι γεννήθηκαν στο διάστημα 1938-1953 καλύπτονται εν μέρει από το παλιό σύστημα και εν μέρει από το καινούργιο, σε κλιμακούμενη βάση: όσοι γεννήθηκαν το 1938 καλύπτονται από το καινούργιο σύστημα κατά 4/20 και από το παλιό κατά 16/20, όσοι γεννήθηκαν το 1939 καλύπτονται από το καινούργιο σύστημα κατά 5/20 και από το παλιό κατά 15/20, και ούτω καθεξής.

Όσοι γεννήθηκαν το 1937 ή πριν καλύπτονται εξ ολοκλήρου από το παλιό σύστημα.

Το καινούργιο σύστημα συνταξιοδότησης

Όσον αφορά τις συντάξεις γήρατος, προβλέπονται δύο συστήματα: μια σύνταξη βασιζόμενη στα εισοδήματα και μια εγγυημένη σύνταξη.

Η **εγγυημένη σύνταξη** προϋποθέτει μόνο διαμονή στη Σουηδία, οπότε και δεν πραγματοποιείται διάκριση μεταξύ μισθωτών και αυτοαπασχολούμενων. Εξασφαλίζει ελάχιστη σύνταξη σε όσους δεν έχουν εργαστεί αρκετά ώστε να δικαιούνται επαρκή σύνταξη βασιζόμενη στο εισόδημα.

Αντιθέτως, η **σύνταξη που συνδέεται με τα εισοδήματα** αποτελεί ξεχωριστό καθεστώς ασφάλισης με βάση την αμειβόμενη εργασία. Πρόσβαση σε αυτήν έχουν τόσο οι μισθωτοί όσο και οι αυτοαπασχολούμενοι. Η βασιζόμενη στο εισόδημα σύνταξη γήρατος υπολογίζεται βάσει των εισοδημάτων και των ποσών που στοιχειοθετούν δικαίωμα στη σύνταξη και τα οποία έχουν κτηθεί καθόλη τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου (αρχή συνυπολογισμού των εισοδημάτων καθόλη τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου). Το συνταξιοδοτικό δικαίωμα για κάθε έτος θεμελιώνεται μέσω της εισφοράς συνταξιοδοτικής ασφάλισης της τάξεως του 18,5% των εισοδημάτων που στοιχειοθετούν δικαίωμα στη σύνταξη γήρατος. Το σύστημα της συνταξιοδότησης βάσει του εισοδήματος περιλαμβάνει παροχές που χρηματοδοτούνται επί «διανεμητικής» βάσης (σύνταξη γήρατος σχετιζόμενη με το εισόδημα και επικουρική σύνταξη σχετιζόμενη με το εισόδημα) και ένα χρηματοδοτούμενο καθεστώς με ατομικούς λογαριασμούς (σύνταξη υπό κεφαλαιοποιητικό καθεστώς).

Όσοι γεννήθηκαν το 1938 ή μετά μπορούν να εισπράξουν δύο διαφορετικά είδη βασιζόμενης στο εισόδημα σύνταξης, ήτοι μια βασική σύνταξη γήρατος και μια σύνταξη υπό κεφαλαιοποιητικό καθεστώς. Όσοι γεννήθηκαν το διάστημα 1938-1953 μπορούν επίσης να εισπράξουν επικουρική σύνταξη, η οποία υπολογίζεται σύμφωνα με τους κανόνες του παλαιού συνταξιοδοτικού συστήματος.

Συνταξιοδοτικά δικαιώματα

Καταρχήν, όλα τα δηλωμένα φορολογητέα εισοδήματα στοιχειοθετούν δικαίωμα σύνταξης. Δικαίωμα στη σύνταξη στοιχειοθετεί το εισόδημα από μισθωτή εργασία, το εισόδημα από μη μισθωτή επαγγελματική δραστηριότητα (ελεύθερο επάγγελμα) και οι παροχές κοινωνικής ασφάλισης (επίδομα ασθενείας βάσει εισοδήματος, παροχή ασθενείας, παροχή ανεργίας, κ.λπ.). Από όλα τα εισοδήματα που στοιχειοθετούν δικαίωμα στη σύνταξη, συμπεριλαμβανομένων των παροχών κοινωνικής ασφάλισης, παρακρατείται ένα ποσό ως εισφορά για τη σύνταξη γήρατος.

Για τα εισοδήματα που στοιχειοθετούν δικαίωμα στη σύνταξη προβλέπεται ένα κατώτατο και ένα ανώτατο όριο. Το κατώτατο όριο είναι ουσιαστικά το όριο από το οποίο γεννάται η υποχρέωση δήλωσης, δηλαδή το 42,3% του βασικού ποσού, ήτοι 18.612 SEK (2.136 ευρώ) . Αν τα εισοδήματα είναι υψηλότερα από αυτό το όριο, τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα υπολογίζονται σε κάθε περίπτωση από την πρώτη κορόνα. Το ανώτατο όριο αντιστοιχεί στο βασικό ποσό επί 7,5, ήτοι 409.500 SEK (46.991 ευρώ)

Πέραν των πραγματικών εισοδημάτων, δικαίωμα σε σύνταξη, για λόγους δικαιοσύνης, μπορούν να στοιχειοθετήσουν και άλλες περιστάσεις κατά τις οποίες τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα υπολογίζονται με βάση πλασματικά εισοδήματα. Τέτοια ποσά υπολογίζονται για:

- τους γονείς μικρών παιδιών·
- όσους υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία·
- όσους ακολουθούν τριτοβάθμια εκπαίδευση πλήρους ωραρίου και λαμβάνουν επίδομα σπουδών·
- τους δικαιούχους επιδόματος ασθενείας ή αναπηρίας βάσει εισοδήματος.

Όσοι έχουν εργαστεί στη Σουηδία και έχουν αποκτήσει συνταξιοδοτικά δικαιώματα έχουν δικαίωμα σε σύνταξη βασιζόμενη σε εισόδημά ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής τους.

Προϋποθέσεις θεμελίωσης δικαιωμάτων

Για τη σχετιζόμενη με το εισόδημα σύνταξη γήρατος και για τη σύνταξη υπό κεφαλαιοποιητικό καθεστώς δεν προβλέπεται ελάχιστη περίοδος ασφάλισης. Αντίθετα, τρία χρόνια εισοδήματος που στοιχειοθετούν δικαίωμα σύνταξης απαιτούνται για τη επικουρική σχετιζόμενη με το εισόδημα σύνταξη, καθώς και τρία χρόνια διαμονής στη Σουηδία για την εγγυημένη σύνταξη.

Υπάρχει δυνατότητα συνταξιοδότησης από την ηλικία των 61 ετών, καθώς και δυνατότητα συνέχισης της εργασίας μετά τα 67 έτη ηλικίας με τη συγκατάθεση του εργοδότη. Ωστόσο, η εγγυημένη σύνταξη δεν μπορεί να καταβληθεί πριν από το 65ο έτος της ηλικίας του ενδιαφερόμενου.

Τι καλύπτεται;

Σύνταξη γήρατος συνδεδεμένη με το εισόδημα

Η εισφορά για τη βασική σύνταξη αντιστοιχεί στο 16% των εισοδημάτων που στοιχειοθετούν δικαίωμα στη σύνταξη. Το κεφάλαιο που συγκεντρώνεται κατ' αυτόν τον τρόπο από τον ενδιαφερόμενο στον λογαριασμό βασικής σύνταξης αναπροσαρμόζεται κάθε έτος σε συνάρτηση με την εξέλιξη των μέσων εισοδημάτων στη Σουηδία, με τα «υπόλοιπα» σύνταξης που αφήνουν οι αποβιώσαντες και στα οποία έχει δικαίωμα ο ασφαλισμένος και με τα έξοδα διαχείρισης.

Κατά τη συνταξιοδότηση, η βασική σύνταξη υπολογίζεται διαιρώντας το συνολικό κεφάλαιο της σύνταξης με ένα συντελεστή, ο οποίος βασίζεται κατά κύριο λόγο στον μέσο όρο του προσδόκιμου ζωής τη στιγμή της συνταξιοδότησης για τη συγκεκριμένη ηλικιακή κατηγορία, με βάση τις στατιστικές περί προσδόκιμου ζωής για την πιο πρόσφατη πενταετή περίοδο.

Η βασιζόμενη στο εισόδημα σύνταξη μπορεί να καταβληθεί το νωρίτερο από τον μήνα κατά τον οποίο ο ενδιαφερόμενος συμπληρώνει το 61ο έτος της ηλικίας του. Όσο περισσότερο καθυστερεί η καταβολή της σύνταξης, τόσο περισσότερο αυξάνεται το ποσό της. Στην ουσία, όσο μεγαλύτερης ηλικίας είναι ο ενδιαφερόμενος όταν συνταξιοδοτείται, τόσο περισσότερο μειώνεται ο αριθμός των ετών κατά τα οποία καταβάλλεται θεωρητικά η σύνταξη. Σε περίπτωση αναβολής της καταβολής της σύνταξης, ο συντελεστής είναι μικρότερος, γεγονός που σημαίνει ότι η ετήσια σύνταξη είναι υψηλότερη.

Επικουρική σύνταξη σχετιζόμενη με το εισόδημα

Ένα μέρος της σύνταξης των ατόμων που γεννήθηκαν την περίοδο 1938-1953 υπολογίζεται ως επικουρική σύνταξη σύμφωνα με τους παλαιούς κανόνες. Το ποσό της επικουρικής σύνταξης ισούται με το 60% του μέσου όρου των εισοδημάτων που θεμελιώνουν δικαίωμα στη σύνταξη και τα οποία κτήθηκαν κατά τη διάρκεια των δεκαπέντε ετών με τα υψηλότερα εισοδήματα. Για την είσπραξη πλήρους επικουρικής σύνταξης, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να έχει αποκτήσει συνταξιοδοτικά δικαιώματα σε διάστημα τριάντα ετών.

Ισχύουν οι ίδιοι κανόνες αναβολής με εκείνους της βασικής σύνταξης.

Σύνταξη υπό κεφαλαιοποιητικό καθεστώς

Η συνταξιοδοτική εισφορά υπό κεφαλαιοποιητικό καθεστώς αντιστοιχεί στο 2,5% των εισοδημάτων που θεμελιώνουν δικαίωμα στη σύνταξη. Τα χρήματα αυτά επενδύονται σε επενδυτικούς οργανισμούς που ο ενδιαφερόμενος μπορεί να επιλέξει ο ίδιος. Τα τελικά ποσά εξαρτώνται από την απόδοση των επιλεγμένων κεφαλαίων, το μέρος των «υπολοίπων» σύνταξης που αφήνουν οι αποβιώσαντες και στα οποία έχει δικαίωμα ο ασφαλισμένος, καθώς και τα έξοδα διαχείρισης. Για τους σκοπούς της ασφάλισης, το ποσό της σύνταξης υπολογίζεται καταρχήν με τον ίδιο τρόπο που υπολογίζεται και η βασική σύνταξη.

Εγγυημένη σύνταξη

Η εγγυημένη σύνταξη αποτελεί ασφαλιστική δικλείδα για όσους δεν έχουν αποκτήσει συνταξιοδοτικά δικαιώματα συνδεδεμένα με τις αποδοχές ή για όσους εισπράττουν ιδιαίτερα χαμηλή σύνταξη. Αυτή η σύνταξη τούς επιτρέπει να εισπράττουν ελάχιστη σύνταξη, το ύψος της οποίας ανέρχεται σε 2,13 φορές το βασικό ποσό (ή 93.720 SEK (10.775 ευρώ) ετησίως) για τους άγαμους, και σε 1,90 φορές το βασικό ποσό (ή 83.600 SEK (9.593 ευρώ) ετησίως) για τους έγγαμους.

Για να λάβει την εγγυημένη σύνταξη, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να διαμένει στη Σουηδία, σε χώρα της ΕΕ ή του ΕΟΧ ή σε χώρα με την οποία η Σουηδία έχει υπογράψει συμφωνία.

Για να εισπράξει πλήρη εγγυημένη σύνταξη, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να έχει διαμείνει στη Σουηδία επί 40 χρόνια μεταξύ της ηλικίας των 25 και των 64 ετών.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές γήρατος;

Πρέπει να υποβάλετε αίτηση στον σουηδικό οργανισμό συντάξεων.

Κεφάλαιο VII: Παροχές επιζώντων

Πότε δικαιούστε παροχές επιζώντων;

Όπως συμβαίνει και με τους κανονισμούς περί ασφάλισης γήρατος, η προστασία των επιζώντων δεν εξαρτάται από την κοινωνική τους κατάσταση. Στο σύστημα της εγγυημένης σύνταξης, οι αυτοαπασχολούμενοι ασφαλίζονται με βάση τη μόνιμη διαμονή τους στη Σουηδία και, κατά συνέπεια, χαίρουν προστασίας μέσω του καθεστώτος σύνταξης βάσει του εισοδήματός, με τον ίδιο τρόπο όπως και οι μισθωτοί.

Οι παροχές επιζώντων μπορούν να λάβουν τη μορφή:

- σύνταξης ορφανού τέκνου ή επιδόματος επιζώντος τέκνου·
- σύνταξης προσαρμογής και εγγυημένης σύνταξης·
- σύνταξης χηρείας και εγγυημένης σύνταξης.

Σύνταξη ορφανού τέκνου ή επίδομα επιζώντος τέκνου

Τα τέκνα κάτω των 18 ετών δικαιούνται σύνταξη ορφανού τέκνου ή επίδομα επιζώντος τέκνου σε περίπτωση θανάτου ενός ή και των δύο γονέων τους. Τα τέκνα που έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους δικαιούνται επίσης σύνταξη ορφανού τέκνου και επίδομα επιζώντος τέκνου αν φοιτούν σε σχολείο βασικής εκπαίδευσης ή σε λύκειο ως το τέλος του μηνός Ιουνίου του έτους κατά το οποίο συμπληρώνουν το 20ο έτος της ηλικίας τους, το πολύ.

Σύνταξη προσαρμογής και εγγυημένη σύνταξη

Ο/Η επιζών/σα σύντροφος που δεν έχει συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας του μπορεί να εισπράξει σύνταξη προσαρμογής και εγγυημένη σύνταξη, εφόσον συμβίωσε μόνιμα με τον αποθανόντα κατά το διάστημα πριν από το θάνατο του τελευταίου και:

- εφόσον, τη στιγμή του θανάτου, ζούσε μόνιμα με τέκνο κάτω των 18 ετών, την επιμέλεια του οποίου είχαν ο ένας ή και οι δύο σύντροφοι ή,
- εφόσον συμβίωσε με τον αποθανόντα για συνεχόμενο διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών ως τη στιγμή του θανάτου.

Σύνταξη χηρείας και εγγυημένη σύνταξη

Καταρχήν, η σύνταξη χηρείας καταργήθηκε μετά τη μεταρρύθμιση των συντάξεων επιζώντων το 1990. Πάντως, οι συντάξεις αυτές εξακολουθούν να καταβάλλονται σε ορισμένες περιπτώσεις.

Η επιζώσα που γεννήθηκε το 1944 και μετά δικαιούται σύνταξη χηρείας και εγγυημένη σύνταξη (αν είναι κάτω των 65 ετών), εάν ήταν παντρεμένη με τον αποβιώσαντα στο τέλος του 1989 και εξακολουθούσε να είναι παντρεμένη τη στιγμή του θανάτου και εάν, τη στιγμή του θανάτου, πληρούσε τις προϋποθέσεις για να δικαιούται σύνταξη χηρείας.

Η επιζώσα που γεννήθηκε το 1945 και μετά δικαιούται ορισμένη σύνταξη χηρείας, εάν ήταν παντρεμένη με τον αποβιώσαντα στο τέλος του 1989 και εξακολουθούσε να είναι παντρεμένη τη στιγμή του θανάτου και εάν, τόσο στο τέλος του 1989 όσο και κατά τη στιγμή του θανάτου πληρούσε τις προϋποθέσεις για να δικαιούται σύνταξη χηρείας.

Τι καλύπτεται;

Σύνταξη ορφανού τέκνου ή επίδομα επιζώντος τέκνου

Η σύνταξη ορφανού τέκνου αποτελεί παροχή συνδεδεμένη με τις αποδοχές, η οποία εξαρτάται από το συνταξιοδοτικό κεφάλαιο που έχει συσσωρευτεί στον συνταξιοδοτικό λογαριασμό του ασφαλισμένου. Επιπλέον, για τα χρόνια που μεσολαβούν από το έτος θανάτου έως το έτος κατά το οποίο ο αποθανών θα συμπλήρωνε την ηλικία των 64 ετών υπολογίζεται ένα εικονικό κεφάλαιο σύνταξης. Το τέκνο λαμβάνει το 30 ή το 35% της πλασματικής σύνταξης γήρατος του αποθανόντος. Αν ο αποθανών είχε περισσότερα από ένα τέκνα, το καθένα λαμβάνει 20 ή 25%. Το συνολικό ποσό κατανέμεται ισόποσα μεταξύ των τέκνων. Δεν μπορεί να υπερβαίνει το 100% της πλασματικής σύνταξης.

Αν το τέκνο δεν λαμβάνει σύνταξη ορφανού τέκνου επειδή ο αποθανών δεν είχε αποκτήσει δικαιώματα σύνταξης ή αν η σύνταξη ορφανού τέκνου είναι χαμηλή, μπορεί να καταβληθεί επίδομα επιζώντος τέκνου. Αυτό ισούται με το 40% του βασικού ποσού (17.600 SEK (2.020 ευρώ)). Κάθε κορόνα που καταβάλλεται με τη μορφή σύνταξης τέκνου παρακρατείται από το επίδομα επιζώντος τέκνου. Το ίδιο ισχύει και αν ο ενδιαφερόμενος λαμβάνει σύνταξη ορφανού τέκνου από άλλη χώρα.

Σύνταξη προσαρμογής και εγγυημένη σύνταξη

Η σύνταξη προσαρμογής καταβάλλεται για περίοδο δώδεκα μηνών. Η καταβολή της μπορεί να παραταθεί για άλλους δώδεκα μήνες, αν ο επιζών ζει μαζί με ανήλικο τέκνο, του οποίου έχει την επιμέλεια και το οποίο ζούσε μόνιμα στην οικία του ασφαλισμένου τη στιγμή του θανάτου. Ωστόσο, η σύνταξη προσαρμογής καταβάλλεται πάντα ως το τέλος του μήνα κατά τον οποίο το μικρότερο τέκνο συμπληρώνει την ηλικία των 12 ετών.

Η σύνταξη προσαρμογής ισοδυναμεί με το 55% της πλασματικής σύνταξης γήρατος του αποθανόντος.

Αν ο επιζών δεν λαμβάνει σύνταξη προσαρμογής επειδή ο αποθανών δεν είχε αποκτήσει δικαιώματα σύνταξης ή αν η σύνταξη προσαρμογής είναι χαμηλή, μπορεί να καταβληθεί εγγυημένη σύνταξη, η οποία ισοδυναμεί με το βασικό ποσό πολλαπλασιαζόμενο επί 2,13, αν ο αποθανών είχε συμπληρώσει στη Σουηδία περίοδο ασφάλισης σαράντα ετών. Διαφορετικά, η εγγυημένη σύνταξη μειώνεται κατά ένα τεσσαρακοστό για κάθε έτος που υπολείπεται μέχρι τη συμπλήρωση περιόδου ασφάλισης σαράντα ετών. Κάθε κορόνα που καταβάλλεται υπό τη μορφή σύνταξης προσαρμογής παρακρατείται από την εγγυημένη σύνταξη. Κάθε σύνταξη επιζώντος που καταβάλλεται από άλλη χώρα και που δεν εξομοιώνεται με την εγγυημένη σύνταξη μπορεί επίσης να παρακρατηθεί από το ποσό της τελευταίας.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές επιζώντων;

Πρέπει να υποβάλετε αίτηση στον σουηδικό οργανισμό συντάξεων.

Κεφάλαιο VIII: Παροχές εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών

Πότε δικαιούστε παροχές εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών;

Πρόκειται για υποχρεωτικό καθεστώς κοινωνικής ασφάλισης, χρηματοδοτούμενο κυρίως από εισφορές, το οποίο καλύπτει τον ενεργό πληθυσμό (μισθωτούς και αυτοαπασχολούμενους) με παροχές σε είδος και παροχές σε χρήμα βάσει του εισοδήματος.

Όλοι οι μισθωτοί, αυτοαπασχολούμενοι και συμβασιούχοι εργαζόμενοι, είτε εργάζονται υπό καθεστώς μόνιμης είτε προσωρινής απασχόλησης, καλύπτονται από ασφάλιση κατά εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών. Οι σπουδαστές καλύπτονται και αυτοί, αν η φύση της εκπαίδευσης ενέχει ιδιαίτερο κίνδυνο βλαβών.

Εργατικό ατύχημα/επαγγελματική ασθένεια θεωρείται η βλάβη που προκύπτει στο χώρο εργασίας από ατυχήματα ή από κάθε άλλη αιτία και έχουν επιζήμιες επιπτώσεις για την εργασία του ατόμου, συμπεριλαμβανομένων των ατυχημάτων που μπορεί να συμβούν κατά τη διαδρομή από και προς τον τόπο εργασίας. Για να θεωρηθεί πως μια βλάβη προκύπτει από ένα τέτοιο ατύχημα ή παράγοντα, πρέπει να υπάρχουν ισχυρότεροι λόγοι για ένα τέτοιο τεκμήριο από ό,τι για το αντίθετο. Το ίδιο ισχύει και για τις ασθένειες που προκαλούνται από επιβλαβείς παράγοντες οι οποίοι υπάρχουν στο εργασιακό περιβάλλον. Ως παραδείγματα παραγόντων που υπάρχουν στον εργασιακό χώρο και οι οποίοι δύνανται να προκαλέσουν επαγγελματικές ασθένειες, μπορούμε να αναφέρουμε τις επίπονες και μονότονες εργασίες, τον θόρυβο, τις δονήσεις και τις διάφορες χημικές ουσίες.

Ορισμένες μεταδοτικές ασθένειες μπορούν να θεωρηθούν επαγγελματικές ασθένειες αν η ασθένεια μεταδόθηκε από μόλυνση που προκλήθηκε από εργασία σε εργαστήριο, νοσοκομείο ή συναφή χώρο. Ως σχετικά παραδείγματα μπορούν να αναφερθούν ο ίκτερος και οι νοσοκομειακές λοιμώξεις.

Τι καλύπτεται;

Οι παροχές για εργατικά ατυχήματα/επαγγελματικές ασθένειες περιλαμβάνουν:

- παροχές ασθένειας·
- υγειονομική περίθαλψη·
- αποκατάσταση·
- αποζημίωση πρόληψης ατυχήματος ή ασθένειας·
- πρόσοδο·
- επίδομα θανάτου.

Η παροχή ασθένειας σε χρήμα καταβάλλεται υπό τις ίδιες προϋποθέσεις και ανέρχεται στο ίδιο ύψος όπως για κάθε άλλη ασθένεια.

Η ιατρική περίθαλψη παρέχεται επίσης υπό τις ίδιες συνθήκες όπως για κάθε άλλη ασθένεια. Επιπλέον, επιστρέφονται όλες οι δαπάνες που προκύπτουν λόγω εργατικού ατυχήματος/επαγγελματικής ασθένειας, υπό μορφή ιατρικής περίθαλψης στο εξωτερικό,

οδοντιατρικής περίθαλψης και ειδικών βοηθημάτων (π.χ. πατερίτσες και προθέσεις). Προκειμένου να επιστραφούν οι δαπάνες οδοντιατρικής περίθαλψης, πρέπει η θεραπεία να έχει παρασχεθεί από οδοντίατρο ή από άλλο φορέα παροχής ιατρικής περίθαλψης του δημόσιου τομέα, συμβεβλημένο με το γενικό σύστημα ασφάλισης.

Εάν, συνεπεία εργατικού ατυχήματος/επαγγελματικής ασθένειας, δεν μπορείτε πλέον να εκπληρώνετε τις προηγούμενες υποχρεώσεις σας, δικαιούστε θεραπεία αποκατάστασης συν αποζημίωση η οποία καλύπτει την περίοδο αποκατάστασης. Εάν, για κάποιο χρονικό διάστημα, πρέπει να απουσιάσετε από τη συνήθη εργασία σας προκειμένου να αποφύγετε εργατικό ατύχημα/επαγγελματική ασθένεια ή προκειμένου να αποφύγετε επιδείνωση του ατυχήματος ή της ασθένειας, μπορείτε να ζητήσετε παροχή ασθένειας σε χρήμα.

Η απώλεια της ικανότητας προς εργασία κατά τουλάχιστον 1/15 λόγω εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας παρέχει στο θύμα του ατυχήματος ή της ασθένειας το δικαίωμα προσόδου, η οποία καλύπτει την ενδεχόμενη απώλεια εισοδήματος λόγω του συγκεκριμένου ατυχήματος ή της συγκεκριμένης ασθένειας. Για τον υπολογισμό του ποσού της προσόδου, συγκρίνεται το εισόδημα που θα εισπράττατε αν δεν είχατε υποστεί το ατύχημα ή νοσήσει από την ασθένεια με το εισόδημα που μπορείτε να εισπράξετε παρά το ατύχημα ή την ασθένεια. Η πρόσοδος αυτή μπορεί να είναι προσωρινή ή μόνιμη.

Σε περίπτωση θανάτου που επέρχεται από εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια, καταβάλλεται βοήθημα για τα έξοδα της κηδείας, ενώ μπορεί επίσης να καταβληθεί και πρόσοδος στους επιζώντες.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα επιδόματα εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών;

Σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας, πρέπει να ενημερώνετε τον εργοδότη σας. Στη συνέχεια ο εργοδότης οφείλει να δηλώνει το ατύχημα ή την ασθένεια στον σουηδικό οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης. Οι αυτοαπασχολούμενοι πρέπει να κάνουν οι ίδιοι τη σχετική δήλωση στον σουηδικό οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης. Οι σπουδαστές πρέπει να ενημερώνουν τη σχολή τους, η οποία στη συνέχεια δηλώνει το ατύχημα ή την ασθένεια στον σουηδικό οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης.

Κεφάλαιο ΙΧ: Οικογενειακά επιδόματα

Πότε δικαιούστε οικογενειακά επιδόματα;

Οικογενειακά επιδόματα

Στα τέκνα που διαμένουν στη Σουηδία χορηγούνται επιδόματα τέκνου (*barnbidrag*). Υπάρχει επίσης επίδομα τέκνου παρατεταμένης διάρκειας (*förlängt barnbidrag*) και ένα συμπληρωματικό επίδομα πολύτεκνης οικογένειας (*flerbarnstillägg*). Τα επιδόματα αυτά δεν προϋποθέτουν έλεγχο εισοδηματικών πόρων. Στεγαστικό επίδομα (*bostadsbidrag*), το οποίο προϋποθέτει έλεγχο εισοδηματικών πόρων, δικαιούνται οι οικογένειες με τέκνα υπό την επιμέλειά τους και τα άτεκνα ζευγάρια. Το στεγαστικό επίδομα αποτελείται από τρία μέρη. Το πρώτο μέρος εξαρτάται από τις δαπάνες στέγασης και δεν μπορεί να καταβληθεί παρά μόνο σε περίπτωση μόνιμης διαμονής στη Σουηδία. Το δεύτερο μέρος, για το οποίο γίνεται λόγος παρακάτω, είναι ένα επίδομα για τέκνα που ζουν με τους γονείς τους. Το τρίτο μέρος αφορά επίδομα για παιδιά που ζουν με τους γονείς τους για ορισμένο διάστημα και περιγράφεται επίσης παρακάτω. Μπορεί επίσης να καταβληθεί επίδομα σπουδών (*studiehjälp*) για τέκνα άνω των 16 ετών που παρακολουθούν σπουδές πλήρους φοίτησης.

Επίδομα παιδικής μέριμνας

Η σουηδική νομοθεσία παρέχει στους δήμους το δικαίωμα να θεσπίζουν, να χρηματοδοτούν και να διαχειρίζονται δημοτικά επιδόματα παιδικής μέριμνας (*vårdnadsbidrag*). Επομένως, οι αιτήσεις για τέτοιου είδους επιδόματα μπορούν να εξετάζονται και να εγκρίνονται μόνο εφόσον ο εκάστοτε δήμος έχει θεσπίσει παρόμοιο επίδομα παιδικής μέριμνας.

Οι γονείς μπορούν να ζητούν το επίδομα εφόσον διαμένουν μόνιμα στον σχετικό δήμο και έχουν τη νόμιμη επίβλεψη του τέκνου. Για να δικαιούνται το εν λόγω επίδομα, οι γονείς πρέπει να έχουν λάβει τουλάχιστον 250 ημέρες γονικού επιδόματος.

Αυτό μπορεί να συνδυαστεί με έμμισθη απασχόληση αλλά όχι με άλλες παροχές κοινωνικής ασφάλισης (ανεργίας, ασθενείας, μητρότητας/πατρότητας ή γήρατος).

Άλλες παροχές

Γονικό επίδομα μπορεί να καταβληθεί σε περίπτωση τοκετού ή υιοθεσίας. Το εν λόγω επίδομα επιτρέπει στον γονέα να πάρει άδεια για αρκετά μεγάλες συνεχείς περιόδους, ώστε να αναλάβει τη φροντίδα του τέκνου στο σπίτι.

Προσωρινό γονικό επίδομα δικαιούστε π.χ. αν πρέπει να πάρετε άδεια για να φροντίσετε, για σύντομο χρονικό διάστημα, άρρωστο τέκνο.

Τα γονικά επιδόματα και τα επιδόματα εγκυμοσύνης περιγράφονται στην ενότητα επιδόματα μητρότητας και πατρότητας.

Τι καλύπτεται;

Οικογενειακά επιδόματα

Επίδομα τέκνου

Το επίδομα τέκνου χορηγείται από τον μήνα που έπεται εκείνου κατά τον οποίο γεννήθηκε το τέκνο και μέχρι το πέρας του τριμήνου κατά το οποίο το τέκνο συμπληρώνει την ηλικία των 16 ετών. Το επίδομα αυτό ανέρχεται σε 1.050 SEK (120 ευρώ) το μήνα.

Παρατεταμένο επίδομα τέκνου

Το παρατεταμένο επίδομα τέκνου καταβάλλεται όταν το τέκνο έχει συμπληρώσει τα 16 έτη και εξακολουθεί να φοιτά σε σχολείο βασικής εκπαίδευσης ή σε σχολείο παρόμοιου τύπου. Το εν λόγω επίδομα καταβάλλεται ως το τέλος του μήνα κατά τον οποίο το τέκνο ολοκληρώνει τη φοίτησή του.

Επίδομα πολυμελούς οικογένειας

Το επίδομα πολυμελούς οικογένειας καταβάλλεται αυτοδικαίως στις οικογένειες με δύο ή περισσότερα τέκνα. Υπό ορισμένες προϋποθέσεις, για τη χορήγηση του συγκεκριμένου επιδόματος μπορούν επίσης να ληφθούν υπόψη τα τέκνα άνω των 16 ετών που σπουδάζουν και που οι σπουδές τους τους δίνουν δικαίωμα σε παρατεταμένο επίδομα τέκνου ή φοιτητικό επίδομα. Το επίδομα πολυμελούς οικογένειας καταβάλλεται το αργότερο έως το τέλος του Ιουνίου του έτους κατά το οποίο ο σπουδαστής συμπληρώνει την ηλικία των 20 ετών.

Το ύψος του εξαρτάται από τη θέση του παιδιού:

- για το δεύτερο παιδί: 150 SEK (17 ευρώ)
- για το τρίτο παιδί: 454 SEK (52 ευρώ)
- για το τέταρτο παιδί: 1.010 SEK (116 ευρώ)
- για το πέμπτο και μετά: 1.250 SEK (143 ευρώ).

Επίδομα στέγασης

Στεγαστικό επίδομα που υπολογίζεται αποκλειστικά συναρτήσει του αριθμού τέκνων ονομάζεται ειδικό επίδομα για τέκνα που ζουν με τους γονείς τους. Αυτό το επίδομα, το οποίο καταβάλλεται σε μηνιαία βάση, ανέρχεται κατ' ανώτατο όριο σε 1.300 SEK (149 ευρώ) για οικογένειες με ένα τέκνο, σε 1.750 SEK (201 ευρώ) για οικογένειες με δύο τέκνα και σε 2.350 SEK (270 ευρώ) για οικογένειες με τρία ή περισσότερα τέκνα. Το στεγαστικό επίδομα υπολογίζεται βάσει του αριθμού των τέκνων που ζουν με τους γονείς τους για ορισμένο διάστημα καταβάλλεται σε μηνιαία βάση και μπορεί να ανέρχεται έως τα 300 SEK (34 ευρώ) για τις οικογένειες με ένα παιδί, τα 375 SEK (43 ευρώ) για τις οικογένειες με δύο παιδιά και τα 450 SEK (52 ευρώ) για τις οικογένειες με τρία ή περισσότερα παιδιά.

Επίδομα σπουδών

Για τα τέκνα που φοιτούν κανονικά στο λύκειο και είναι ηλικίας από 16 ως 20 ετών, καταβάλλεται επίδομα σπουδών ύψους 1.050 SEK (120 ευρώ) το μήνα. Σε περίπτωση που από τον έλεγχο εισοδηματικών πόρων προκύψει ότι τα εισοδήματα του τέκνου ή των γονέων του είναι κατώτερα ενός συγκεκριμένου ορίου μπορεί να χορηγηθεί συμπληρωματικό επίδομα.

Επίδομα παιδικής μέριμνας

Το επίδομα αυτό μπορεί να χορηγείται για τέκνα ηλικίας μεταξύ ενός και τριών ετών και δεν φορολογείται. Για τα υιοθετημένα τέκνα, το επίδομα μπορεί να καταβάλλεται μέχρι τη συμπλήρωση του 5ου έτους ηλικίας του παιδιού για μέγιστο διάστημα δύο ετών.

Το μέγιστο ποσό του επιδόματος παιδικής μέριμνας είναι 3.000 SEK (344 ευρώ) ανά τέκνο και ανά μήνα.

Οι δήμοι έχουν δικαίωμα να μειώνουν το ύψος του επιδόματος σε περίπτωση που το παιδί φοιτά σε ίδρυμα για παιδιά προσχολικής ηλικίας το οποίο λαμβάνει δημόσια χρηματοδότηση. Στις περιπτώσεις αυτές, το ύψος του επιδόματος εξαρτάται από τον χρόνο που περνά το παιδί σε τέτοιο ίδρυμα.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα οικογενειακά επιδόματα;

Πρέπει να υποβάλετε αίτηση στον σουηδικό οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης, με ορισμένες εξαιρέσεις. Αρμόδια αρχή για τη χορήγηση του επιδόματος σπουδών είναι ο Σουηδικός Οργανισμός Υποστήριξης Σπουδών (Centrala studiestödsnämnden, CSN), ενώ το επίδομα παιδικής μέριμνας διαχειρίζονται οι δήμοι.

Κεφάλαιο Χ: Ανεργία

Πότε δικαιούστε παροχές ανεργίας;

Το υπάρχον καθεστώς ασφάλισης για την ανεργία αποτελείται από δύο μέρη:

- μια προαιρετική ασφάλιση για την αντιστάθμιση της απώλειας εισοδήματος (inkomstbortfallsförsäkring), η οποία χορηγεί επιδόματα βάσει εισοδήματος στον ενεργό πληθυσμό και χρηματοδοτείται από τις εργοδοτικές εισφορές και τα τέλη εγγραφής,
- μια βασική ασφάλιση (grundförsäkring), η οποία χρηματοδοτείται από τις εργοδοτικές εισφορές που καλύπτουν όσους δεν ασφαλιζονται προαιρετικά, και παρέχει κατ' αποκοπή επιδόματα.

Αν χάσετε την εργασία σας, δικαιούστε, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, είτε επίδομα ανεργίας υπό μορφή επιδόματος βάσει εισοδήματος, είτε ένα βασικό ποσό. Προκειμένου να έχετε δικαίωμα στο επίδομα βάσει εισοδήματος, πρέπει:

- να είστε συμβεβλημένοι με ταμείο ασφάλισης ανεργίας για τουλάχιστον 12 μήνες (προϋπόθεση εγγραφής) ή
- να έχετε ασκήσει, κατά τη διάρκεια των δώδεκα μηνών αμέσως πριν από την ανεργία (προϋπόθεση δραστηριότητας), αμειβόμενη δραστηριότητα επί τουλάχιστον έξι μήνες (τουλάχιστον 80 ώρες εργασίας ανά ημερολογιακό μήνα), ή αμειβόμενη δραστηριότητα (τουλάχιστον 480 ώρες εργασίας) κατά τη διάρκεια συνεχούς περιόδου έξι ημερολογιακών μηνών (με τουλάχιστον 50 ώρες εργασίας κάθε μήνα).

Αν δεν πληροίτε την προϋπόθεση εγγραφής, ενώ πληροίτε όμως την προϋπόθεση της δραστηριότητας, δικαιούστε το βασικό ποσό με τη συμπλήρωση του εικοστού έτους της ηλικίας σας.

Οι βασικές προϋποθέσεις για τη χορήγηση της παροχής ανεργίας (υπό οποιοδήποτε καθεστώς) είναι οι εξής:

- να είστε άνεργοι να είστε ικανοί προς εργασία·
- να είστε διαθέσιμοι να αποδεχθείτε μια εργασία·
- να είστε εγγεγραμμένοι ως αιτούντες απασχόληση στον οργανισμό απασχόλησης·
- να είστε διατεθειμένοι να αποδεχθείτε κατάλληλη για τα προσόντα σας εργασία·
- να θεωρείστε ότι συμβάλλετε στην κατάρτιση ατομικού σχεδίου δράσης σε συνεργασία με τον οργανισμό απασχόλησης·
- να αναζητάτε ενεργά κατάλληλη για τα προσόντα σας εργασία.

Τι καλύπτεται;

Μετά την 1η Ιουλίου 2002, το ποσό για τη βασική ασφάλιση ορίστηκε σε 320 SEK (37 ευρώ) ανά ημέρα, με αναλογική μείωση για όσους έχουν εργαστεί με μερική απασχόληση. Το επίδομα βάσει εισοδήματος ανέρχεται στο 80% των εισοδημάτων που

¹ Αν δεν ασκείτε κάποια αμειβόμενη δραστηριότητα ή κάποια δραστηριότητα για δικό σας λογαριασμό, κανονικά θεωρείστε άνεργος. Προκειμένου να θεωρούνται άνεργοι, οι αυτοαπασχολούμενοι πρέπει να έχουν σταματήσει τις δραστηριότητές τους, ή σε κάποιες περιορισμένες περιπτώσεις να τις έχουν προσωρινά διακόψει. Αν ασκείτε αμειβόμενη δραστηριότητα ορισμένες ημέρες ή ορισμένες ώρες την εβδομάδα και αν αναζητείτε άλλη εργασία, μπορείτε να θεωρείστε άνεργοι για την υπόλοιπη εβδομάδα και να δικαιούστε ορισμένο ποσό επιδόματος.

αποκτήθηκαν πριν από την ανεργία, για τις πρώτες 200 ημέρες, και 70 % για τη συνέχεια. Το ανώτατο ποσό του επιδόματος είναι 680 SEK (78 ευρώ). Τυχόν ποσά που λαμβάνονται από σύνταξη, παροχές ασθενείας κ.λπ. παρακρατούνται από τα επιδόματα. Τα επιδόματα καταβάλλονται για πέντε ημέρες ανά εβδομάδα.

Η ανώτατη διάρκεια καταβολής του επιδόματος είναι 300 ημέρες (περίοδος καταβολής επιδόματος). Μετά την παρέλευση και της 300ής ημέρας, οι αιτούντες με παιδί ηλικίας κάτω των 18 ετών, δικαιούνται 150 επιπλέον ημέρες.

Ανεργία από υπαιτιότητα του ασφαλισμένου

Η παροχή ανεργίας αναστέλλεται για ορισμένο χρονικό διάστημα στην περίπτωση που ο ασφαλισμένος:

- εγκαταλείπει την εργασία του χωρίς βάσιμο λόγο ή
- απολύθηκε λόγω ανάρμοστης συμπεριφοράς.

Το ημερήσιο επίδομα που καταβάλλεται στον ασφαλισμένο μειώνεται για ένα ορισμένο διάστημα:

- αν αρνήθηκε να αποδεχτεί κατάλληλη γι' αυτόν εργασία χωρίς βάσιμο λόγο ή
- αν, χωρίς να αρνηθεί ρητά κατάλληλη γι' αυτόν εργασία, καθίσταται προφανές ότι η προτεινόμενη εργασία δεν του ανατέθηκε εξαιτίας της συμπεριφοράς του.

Καταβολή παροχής ανεργίας

Η παροχή ανεργίας καταβάλλεται από το ταμείο στο οποίο είναι εγγεγραμμένος ο ενδιαφερόμενος. Σε όσους δεν είναι εγγεγραμμένοι σε κάποιο ταμείο ανεργίας, το βασικό ποσό καταβάλλεται από το Ταμείο ALFA (το ίδιο ισχύει και για το επίδομα βάσει εισοδήματος, εάν είναι συμβεβλημένοι με το συγκεκριμένο ταμείο).

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές ανεργίας;

Αν είστε άνεργοι, πρέπει να εγγραφείτε το συντομότερο δυνατό στον οργανισμό απασχόλησης ως αιτούντες εργασία. Εκεί θα σας υποδείξουν τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθήσετε. Επίσης, θα σας χορηγήσουν ορισμένα έντυπα, κυρίως τη δήλωση ανεργίας και τη βεβαίωση του εργοδότη. Με την εγγραφή σας στον Οργανισμό Απασχόλησης, το ταμείο ασφάλισης ανεργίας σας θα ενημερωθεί ότι είστε άνεργοι. Έτσι θα σας αποστείλει συμπληρωματικές πληροφορίες καθώς και κάρτα του ταμείου. Το ταμείο ασφάλισης ανεργίας αποφασίζει κατά πόσο είστε επιλέξιμος για τη χορήγηση παροχής ανεργίας. Αν διαφωνείτε με την απόφαση του ταμείου, μπορείτε να ζητήσετε επανεξέτασή της. Στη συνέχεια, μπορείτε και κινήσετε διαδικασία προσφυγής.

Όσοι λαμβάνουν παροχή ανεργίας και βρίσκουν εργασία ή όσοι εξακολουθούν να είναι άνεργοι αλλά παύουν να αναζητούν εργασία οφείλουν να το δηλώνουν στον Οργανισμό Απασχόλησης.

Κεφάλαιο ΧΙ: Ελάχιστοι πόροι

Πότε δικαιούστε επίδομα λόγω ελάχιστων πόρων;

Κοινωνική πρόνοια

Η κοινωνική πρόνοια είναι μια μορφή βοήθειας εσχάτου ανάγκης. Παρέχεται όταν ένα άτομο (ή μια οικογένεια) βρίσκεται προσωρινά (για μικρότερο ή μεγαλύτερο διάστημα) χωρίς επαρκή μέσα για την αντιμετώπιση των απαραίτητων δαπανών διαβίωσης. Δικαίωμα στην κοινωνική πρόνοια έχει οποιοσδήποτε θεωρείται ότι χρειάζεται τέτοιου είδους βοήθεια.

Πρόκειται καταρχήν για ατομικό δικαίωμα. Η κατάσταση του νοικοκυριού (έγγαμο ή άγαμο ζευγάρι με ανήλικα τέκνα) εξετάζεται συνολικά. Παρέχεται βοήθεια στην οικογένεια, εφόσον οι γονείς υποχρεούνται να φροντίζουν τα παιδιά τους. Δεν υπάρχουν άλλες προϋποθέσεις σχετικές με την ηλικία.

Δεν υπάρχουν επίσης προϋποθέσεις ιθαγένειας. Δικαίωμα στην κοινωνική πρόνοια έχουν όσοι έχουν και το δικαίωμα να διαμένουν στη χώρα. Δεν απαιτείται μόνιμη διαμονή.

Οικονομική στήριξη των ηλικιωμένων και επίδομα στέγασης για συνταξιούχους

Υπάρχουν επιδόματα που παρέχονται κατόπιν ελέγχου των εισοδημάτων και τα οποία σκοπό έχουν τη συμπλήρωση των εισοδημάτων των συνταξιούχων που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους.

Τι καλύπτεται;

Κοινωνική πρόνοια

Το ύψος του βοηθήματος κοινωνικής πρόνοιας εξαρτάται από τις ανάγκες του ενδιαφερόμενου και από τη σύνθεση της οικογένειάς του.

Το μέγιστο μηνιαίο πόσο (εξαιρουμένων άλλων παροχών, όπως τα οικογενειακά επιδόματα) που καλύπτει διάφορες δαπάνες (τρόφιμα, ένδυση και υπόδηση, παιχνίδι και ελεύθερος χρόνος, αναλώσιμα είδη, υγεία και υγιεινή, ημερήσια εφημερίδα, τηλέφωνο και συνδρομή τηλεόρασης) ανέρχεται στα 2.920 SEK (335 ευρώ) για τους άγαμους και στα 5.270 SEK (605 ευρώ) για τα ζευγάρια. Επιπρόσθετα ποσά προβλέπονται όταν υπάρχουν παιδιά.

Επιπλέον, προστίθεται ειδικό ποσό για συνήθεις δαπάνες του νοικοκυριού ανάλογα με το μέγεθός του.

Πέραν των ποσών αυτών, προβλέπεται επίσης βοήθεια για εύλογες δαπάνες που αφορούν τη στέγαση, την οικιακή κατανάλωση ρεύματος, τις μετακινήσεις προς και από την εργασία, την ασφάλιση του νοικοκυριού και τη συμμετοχή σε συνδικάτο και σε ταμείο ασφάλισης ανεργίας.

Συνηθίζεται επίσης να καλύπτονται, για τους λαμβάνοντες βοήθημα κοινωνικής πρόνοιας, οι δαπάνες υγειονομικής, οδοντιατρικής και οφθαλμολογικής μέριμνας.

Επίδομα διαβίωσης για ηλικιωμένους

Το επίδομα αυτό αφορά τα άτομα που είναι 65 ετών και άνω και τα οποία διαμένουν στη Σουηδία αλλά δεν έχουν διαμείνει ή εργαστεί στη χώρα για διάστημα τέτοιο που να τους παρέχει δικαίωμα σε επαρκή σύνταξη. Το επίδομα διαβίωσης για ηλικιωμένους είναι παροχή που προϋποθέτει έλεγχο εισοδηματικών πόρων και κατά κανόνα κάθε άλλο εισόδημα αφαιρείται από αυτό πριν από την καταβολή του. Σκοπός του επιδόματος αυτού είναι η συμπλήρωση του εισοδήματος των ηλικιωμένων ώστε να διασφαλίζεται ένα «εύλογο βιοτικό επίπεδο», το οποίο αντιστοιχεί, μετά την καταβολή των «εύλογων δαπανών στέγασης», σε 1,3546 φορές το βασικό ποσό ανά έτος για τους άγαμους, και σε 1,1446 φορές το εν λόγω ποσό για τους έγγαμους. Οι «εύλογες δαπάνες στέγασης» μπορούν να ανέλθουν, κατ' ανώτατο όριο, σε 4.967 SEK (5703 ευρώ) το μήνα για τους άγαμους και σε 4.197 SEK (482 ευρώ) για τους έγγαμους. Το βοήθημα αυτό, όπως και το στεγαστικό επίδομα, προϋποθέτει έλεγχο εισοδηματικών πόρων και κατά κανόνα κάθε άλλο εισόδημα αφαιρείται από αυτό πριν από την καταβολή του.

Επίδομα στέγασης για συνταξιούχους

Το επίδομα στέγασης αντιστοιχεί στο 93 % των δαπανών στέγασης, με ανώτατο όριο τα 5.000 SEK (574 ευρώ) για τους έγγαμους και τα 2,500 SEK (287 ευρώ) για τους άγαμους.

Υπάρχει ειδικό επίδομα στέγασης για τους συνταξιούχους –με ανώτατο όριο τα 6.200 SEK (711 ευρώ) για τους έγγαμους και τα 3.100 SEK (356 ευρώ) για τους άγαμους– σε περίπτωση που λαμβάνουν επίδομα διαβίωσης για ηλικιωμένους και αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα υψηλές δαπάνες στέγασης.

Και τα δύο αυτά επιδόματα προϋποθέτουν έλεγχο εισοδηματικών πόρων.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα επιδόματα λόγω ελάχιστων πόρων;

Οι αιτήσεις για βοηθήματα κοινωνικής πρόνοιας υποβάλλονται στον αρμόδιο για θέματα κοινωνικής πρόνοιας υπάλληλο του δήμου σας, ο οποίος εξετάζει τις αιτήσεις και προβαίνει σε διερεύνηση του θέματος. Η αξιολόγηση βασίζεται στην οικονομική διερεύνηση των περιουσιακών στοιχείων και των εισοδημάτων του αιτούντος. Ο αρμόδιος για θέματα κοινωνικής πρόνοιας εξετάζει επίσης τρόπους με τους οποίους ο αιτών μπορεί να βοηθήσει τον εαυτό του. Η απόφαση πρέπει να λαμβάνεται εντός «εύλογου χρονικού διαστήματος».

Κεφάλαιο XII: Μακροχρόνια φροντίδα

Πότε δικαιούστε μακροχρόνια φροντίδα;

Τα άτομα που δεν είναι σε θέση να καλύπτουν τις ανάγκες τους, ή να εξασφαλίζουν κάλυψη των αναγκών τους με άλλον τρόπο, δικαιούνται βοήθεια από την επιτροπή κοινωνικής πρόνοιας. Η εθνική νομοθεσία προβλέπει ότι κάθε άτομο δικαιούται ένα εύλογο βιοτικό επίπεδο. Ο τρόπος με τον οποίο αυτό εφαρμόζεται στην πράξη μπορεί να διαφέρει ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες.

Η μακροχρόνια φροντίδα παρέχεται σε όλους τους μόνιμους κατοίκους και δεν υπόκειται σε έλεγχο εισοδηματικών πόρων, προϋποθέσεις ηλικίας ή ελάχιστης περιόδου ασφάλισης.

Για ορισμένες από τις παροχές μακροχρόνιας φροντίδας γίνεται λόγος στην ενότητα επιδόματα αναπηρίας, και συγκεκριμένα για το επίδομα βοήθειας, το επίδομα προσωπικής αρωγής και το επίδομα αναπηρίας.

Τι καλύπτεται;

Εφόσον ένα άτομο χρειάζεται οποιουδήποτε είδους βοήθεια προκειμένου να διατηρεί ένα εύλογο βιοτικό επίπεδο, δικαιούται τη συγκεκριμένη στήριξη ανεξαρτήτως του βαθμού εξάρτησής του.

Η μακροχρόνια φροντίδα δεν αποτελεί αυτόνομο σύστημα. Εάν ένα άτομο χρειάζεται ιατρική περίθαλψη, όχι όμως και νοσοκομειακή, πρέπει σύμφωνα με τη νομοθεσία να λαμβάνει την περίθαλψη αυτή κατ' οίκον. Ως βοήθεια κατ' οίκον, τα άτομα αυτά μπορούν να λαμβάνουν επίσης και άλλου είδους βοήθεια. Η ειδική περίθαλψη κατ' οίκον ή η πλήρης περίθαλψη σε κέντρο φροντίδας παρέχεται κυρίως σε όσους χρειάζονται εικοσιτετράωρη άμεση πρόσβαση σε βοήθεια, όπως οι πάσχοντες από τη νόσο του Alzheimer ή από άλλες σοβαρές ιατρικές παθήσεις ή όσοι αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα λόγω άγχους ή μοναξιάς. Ο δήμος δεν μπορεί να αρνηθεί την παροχή κατ' οίκον βοήθειας σε οποιονδήποτε αντιμετωπίζει τέτοια ανάγκη. Δεν υπάρχει νομική υποχρέωση των συζύγων ή των τέκνων να φροντίζουν τους ηλικιωμένους συγγενείς τους.

Τα τέλη χρήσης είναι χαμηλά. Προβλέπεται μια εθνική μέγιστη προστασία κόστους. Το μέγιστο τέλος για την παροχή φροντίδας προς ηλικιωμένους είναι 1.760 SEK (202 ευρώ) το μήνα. Για την ιατρική φροντίδα το μέγιστο κόστος είναι 1.100 SEK (126 ευρώ) το έτος, ενώ για φάρμακα ήταν 2.200 SEK (252 ευρώ) το έτος. Οι ενδιαφερόμενοι δικαιούνται να προβλέπουν ικανό χρηματικό πόσο για τις δαπάνες ενοικίου και τουλάχιστον 4.967 SEK (570 ευρώ) το μήνα για τις καθημερινές δαπάνες διαβίωσης προτού ο δήμος να τους χρεώσει τέλη για την παροχή περίθαλψης προς ηλικιωμένους.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στη μακροχρόνια φροντίδα;

Οι αιτήσεις πρέπει να υποβάλλονται στους δήμους που είναι αρμόδιοι για τη λήψη αποφάσεων, τη χρηματοδότηση και την παροχή των υπηρεσιών. Η ευθύνη της παροχής των υπηρεσιών προσφέρει στους δήμους τη δυνατότητα διαφόρων επιλογών. Οι

υπηρεσίες μπορούν να παρέχονται από το υπαλληλικό προσωπικό των δήμων, από κοινό φορέα διαφόρων δήμων ή από συμβεβλημένους ιδιωτικούς παρόχους, συμπεριλαμβανομένων μη κερδοσκοπικών οργανώσεων. Αυτό εξασφαλίζει επομένως στους ενδιαφερόμενους ελευθερία επιλογής.

Εφόσον η περίθαλψη ηλικιωμένων είναι ευθύνη που ορίζεται από τον νόμο, ευθύνη των δήμων είναι επίσης να διασφαλίζουν την παροχή των σχετικών υπηρεσιών.

Παράρτημα: Χρήσιμες διευθύνσεις και χρήσιμοι δικτυακοί τόποι

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις προϋποθέσεις θεμελίωσης δικαιωμάτων και τις επιμέρους παροχές κοινωνικής ασφάλισης στη Σουηδία μπορείτε να λάβετε από τους δημόσιους φορείς που διαχειρίζονται το σύστημα κοινωνικής προστασίας.

Για ζητήματα κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν περισσότερες από μία χώρες της ΕΕ, μπορείτε να αναζητήσετε τον φορέα με τον οποίο επιθυμείτε να επικοινωνήσετε στον κατάλογο φορέων που τηρεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και διατίθεται στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/social-security-directory>.

Για ζητήματα που αφορούν παροχές ασφάλισης σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη πρέπει να απευθύνεστε στους ακόλουθους φορείς:

Κοινωνική ασφάλιση εκτός της ασφάλισης ανεργίας

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την κοινωνική ασφάλιση μπορεί να σας παράσχει ο σουηδικός οργανισμός κοινωνικής ασφάλισης (Försäkringskassan).

Försäkringskassan (Σουηδικός οργανισμός κοινωνικής ασφάλισης)

SE-103 51 Stockholm
Τηλ.: ++46 771 524 524
Φαξ: ++46 8 411 27 89
<http://www.forsakringskassan.se>

Για ζητήματα σχετικά με συντάξεις γήρατος και επιζώντων:

Pensionsmyndigheten
(Σουηδικός οργανισμός συντάξεων)
Box 38190
SE-100 64 Stockholm
Τηλ.: ++46 771 776 776
<http://www.pensionsmyndigheten.se>

Ασφάλιση ανεργίας

Για ζητήματα σχετικά με την ασφάλιση ανεργίας, επικοινωνήστε με το ταμείο ασφάλισης ανεργίας σας, τον σουηδικό Οργανισμό Απασχόλησης ή τη σουηδική επιθεώρηση ασφάλισης ανεργίας ((Inspektionen for arbetslöshetsförsakringen, IAF).

Η IAF οφείλει να ελέγχει ότι τα ταμεία ασφάλισης ανεργίας εφαρμόζουν τους κανόνες αποζημίωσης με το δέοντα τρόπο, ούτως ώστε να διασφαλίζεται κάθε νομιμότητα όσον αφορά την επεξεργασία των φακέλων των αιτούντων εργασία. Ακόμη, οφείλει να ελέγχει ότι ο Οργανισμός Απασχόλησης επιτελεί σωστά το έργο του, ούτως ώστε όλοι οι αιτούντες εργασία που βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση να τυγχάνουν της ίδιας αντιμετώπισης σε ολόκληρη τη χώρα.

Inspektionen för Arbetslöshetsförsäkringen, IAF (Σουηδική επιθεώρηση ασφάλισης ανεργίας)

Box 210
SE-641 22 Katrineholm
Τηλ.: ++46 150 48 70 00
Φαξ: ++46 150 48 70 02
<http://www.iaf.se>

Επίδομα σπουδών

Για ζητήματα σχετικά με το επίδομα σπουδών που καταβάλλεται σε σπουδαστές ηλικίας από 16 ως 20 ετών, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στο Σουηδικό Οργανισμό Υποστήριξης Σπουδών.

Ο Σουηδικός Οργανισμός Υποστήριξης Σπουδών είναι η αρμόδια κεντρική αρχή για την ενίσχυση των σπουδών:

Centrala studiestödsnämnden (Σουηδικός Οργανισμός Υποστήριξης Σπουδών)

SE-85182 Sundsvall
Τηλ.: ++771 276 000
Φαξ: ++46 60 18 61 93
<http://www.csn.se>

Κοινωνικές υπηρεσίες και υγειονομική περίθαλψη

Το εθνικό συμβούλιο υγείας και πρόνοιας (Socialstyrelsen) είναι κρατικός οργανισμός ο οποίος υπάγεται στο υπουργείο Υγείας και Κοινωνικών Υποθέσεων και διαθέτει ευρύτατο πεδίο αρμοδιοτήτων και καθηκόντων στους τομείς των κοινωνικών υπηρεσιών, της υγείας και των ιατρικών υπηρεσιών, της περιβαλλοντικής υγείας, της πρόληψης μεταδιδόμενων ασθενειών και της επιδημιολογίας.

Socialstyrelsen (Εθνικό συμβούλιο υγείας και πρόνοιας)

SE-106 30 Stockholm
Τηλ.: +46 75 247 30 00
Φαξ: +46 75 247 32 52
<http://www.socialstyrelsen.se>